Ը· ՏԱՐԻ 2345 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 8 ՏՐԷ 4384 — 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1891 — 26 ՐԷՊԻԼ ԱԽԸՐ 1309 — ՇԱԲԱԹ

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ· Պոլիս

درعليه ده غلطه ده نوروادونكيان خانده آروره

فرنجه ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան գրանցեալ 150
» » Կիսամեայ » 75
» » Եռամսեայ » 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան գրանցեալ 56
» » Կիսամեայ » 28
Ընդհանուր Թուղթի վրայ տասնապատիկ տարեկան Օժանդակ 2
Գաւառաց Թղթատարի ծախք միօրինակ Դրշ· 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակներ կամ լաւ գրութիւն եւ չի արուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Աբէլեանի ներկայ համարը, բաց ի իւր սովորական նիւթերէն, կը պարունակէ նաև հետեւեալ յօդուածներ.

ՀԱՅԳ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ
ԳՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա· ՔԱՀ· ՄԿՐԵԱՆ
ԻՆՔՆ ԵՒ ԴՈՒ (Բանաստեղծութիւն)
ՊԱՏԱՆԵԱԿ
ԿՈՂՄԱՆՈՅՔ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ
ԱԼՖՈՆՍ ԳԱՒ թարգմ· Մ· Ե· Ն·
ՄԱՀ ՏՈՒՆ ԵՒ ՄԱՀԵՐԳ ՅԱՐԱՌԿԻՐ (Ժողովրդական բարքեր ու երգեր)
Ե· Պ· Մ·
ՎԱԽ ՄԸ (Նորավէպ) ԷՔԹՕՐ ՄԱԼՕ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
Տ· ՉՐԱՔԵԱՆ
ԱՍԴՐԱ (Դրական Վէպ Քարմէն Սիլվայի) թարգմ· Թ· Թ·
ՅՈՒՇՔ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԻՍ ԷԼԻԷՔ (Թատերական) ԴԻՏԱԿ

Կը յիշեցուենք «Աբեւելք»ի ձեռքէ գնողներուն որ չմոռնան ներկայ թերթին հետ լրագրավճառէն պահանջել նաև յաւելուածը որ անվճար թուղթի վրայ տպուած է։ Ամբողջին գինը 40 փարա։

Կ· ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅԵՄԲ· 16|28 1891

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ Ի Կ· ՊՈԼԻՍ ԵՒ Ի ԳԱԼԱԹԻԱ

Մ.

Պատրիարքարանը Կայսերական Կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է Հիւանդանոցի նոր շէնքին դիմացի մեծ պարտէզին մէջ Որբանոցի նոր շէնք մը կառուցանելու, որ՝ Հիւանդանոցին անվճար՝ պիտի լինի արհեստագիտական վարժարան մանչ տղայոց համար, մանաւանդ այն որբերու համար որք Ազգ· Հիւանդանոց կը զրկուին։ Կայս· Կառավարութիւնն ի նկատ առած է այս խնդիրը, նախնական քննութիւնք կատարուած են ըստ կարուածական օրինաց, և կը յուսացուի ի մօտոյ ձեռք բերել պէտք եղած հրամանագիրը։

Կը լսենք թէ Ունճեան Վսեմ· հարազատք Մաթուս էֆէնտի և Աբիկ էֆէնտի մտադրութիւն յայտնած են այս Որբանոցը շինելու իրենց անձնական ծախքով, և Ազգին նուիրելու։ Արդէն նախորդ Վարչութիւն մը որոշած լինելով Հիւանդանոցի Որբանոցն Արհեստանոցի վերածել, և Վսեմ· Աբիկ էֆէնտին ալ համամտութիւն յայտնած լինելով, Սովկոց հանդանակութենէն մնացեալ գումարին եկամուտն, որ հաստատ կալուածի վերածեալ՝ տարին իբր 1,000 ոսկի կ'արտադրէ այժմ, և մտադրարարութիւնը Ն· Վսեմութեան ատենապետութեամբ գործող յանձնաժողովոյ մը ձեռքը կը գտնուի, պիտի յատկացուի արհեստանոց-որբանոցին մտադրաբարութեան։

Այս խորհուրդք և ծրագիրք ներմուծող հաւանութեան արժանի կը թուին մեզ, և կը յուսանք որ շատ չանցած անոնց գործադրումը կը սկսի։ Վսեմ· Ունճեան հարազատներու ծանօթ ազգասիրութեան և բարեգործութեան վրայ հանրային վստահութիւնն այնքան մեծ է որ Ազգին որբ մանկտւոյն ապագայ բարեկեցութեան ամէն նախանձախնդիրք անհամբեր պիտի սպասեն արդիւնաւոր գաղափարին գործադրումը տեսնելու։

Այս որբերուն ի՛նչ կրթութիւն տալու է։ — Շատ տարիներէ ի վեր խնդիր եղած է այս։ Պարբերաբար տարբեր լուծումներ առաջարկուած են։ Երբեմն միջնակարգ կրթութիւն տրուած է։ Յետոյ բարձր նախակրթութիւն մը բաւ համարուած է։ պահ մը պարզ նախակրթարանէն անդին անցնիլ չէ ուզուած, և կարեւոր և ուշիմ անձնաւորութիւններ գտնուած են որ կարդալ, գրել և չորս գործողութիւն անոնց սովրեցնելէն ետեւ՝ արհեստի դնել յանձնարարած են։ Արհեստավարժութիւն իրօք փորձուած է, բայց շատ կոչտ կերպիւ և միայն անառակ և ապիկար տղայոց բաժին համարուած է, և չնորհքով արհեստաւոր մը չէ արտադրած։ Բայց յորմէ հետէ Բերայի աղջկանց Արուեստանոցին յաջողարդիւնք կ'ընէին, արհեստագիտական կրթութեան նոր կարեւորութիւն մը տրուած է մեր մէջ։ Գաղափարներն հիմակ աւելի հաչտ են արհեստական կրթութեան հետ։ Հիմակ ընդհանրապէս ընդունուած ճշմարտութիւն մ'է թէ բաւական ուսմունք սովրած պատանի մը կրնայ պատուաւորապէս ուսնիլ արհեստ մը։ Զմոռնանք Սանասարեան վարժարանին տուած գործնական քաջալերն ևս արհեստական կրթութեան գաղափարին։ Տեսանք որ չնորհքով միջնակարգ կրթութիւն ստացած հայ պատանիներ մէկ մէկ արհեստ սովրեր են, թէ՛ իբրեւ ձեռքի վարժութիւն, թէ իբրեւ գիտական սկզբանց կիրառութիւն, թէ իբրեւ ապրուստի միջոց։ Այն վիճն որ երբեմն կար ուսումնական և արհեստաւոր երիտասարդաց միջեւ, ժամանակն ինքնին գոցելու վրայ է։ Առաջ տղայ մը կա՛մ ուսումնական կը լիներ, կամ արհեստաւորի քով աշկերտ կ'երթար։ Հիմա գիտենք թէ մեզմէ շատ աւելի լուսաւոր ազգեր լուծած են այս խնդիրը։ Անոնք որ ուսումնական ասպարէզի մը կամ մանագիտութեան մը կը պատրաստուին, յառաջ կը տանին միջնակարգ դաստիարակութիւնն, ու կը մնեն մասնագիտական բարձրագոյն վարժարաններ։ Իսկ անոնք որ պարզապէս վաճառականութեամբ կամ արհեստագործութեամբ պիտի պարապին, ինամեալ բարձրագոյն նախակրթութենէ մը ետքը կը թողուն դպրոցը, կամ՝ որ լաւագոյն ևս է, ու Փարիզի մէջ իսկ ի կիր արկեալ, արհեստաւոր դասուց տղայք նախակրթարանին մէջ իսկ մէկ մէկ արհեստ կը սովրին։ Անցեալ օր Փարիզի Նոր նախակրթարանաց շէնքերուն վրայ խօսելով, նշանակեր էինք թէ ամենքն ալ ձեռագործ արհեստագիտութեան մասնաւոր սրահներ կամ աշխատանոցներ ունին։ Նոյն դրութիւն աւելի կատարելապէս ի կիր կ'առնուի Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ մէջ, և Անգլիոյ մէջ տարուէ տարի մեծագոյն կարեւորութիւն կը արուի արհեստական (Բէնդ կամ էրգէնսիէ անուանեալ) կրթութեան։

Սանասարեանէ մը ետքն, և Ունճեաններու հետ, աւասիկ նոր անուն մը կը լսուի, իբրև տատարող արհեստական կրթութեան Թուրքիոյ Հայոց մէջ։ Մի քանի օր յառաջ հատուած մը հրատարակեցինք Նուշիէ մեզ ուղղեալ նամակէ մը, յորում ըսուած էր թէ Ժամհարեան եղբարք մտադրութիւն յայտնած են Վան քաղաքին մէջ արհեստագիտական ուսումնարան մը հիմնելու, չորս կամ հինգ հազար ոսկւոյ չափ ծախք մ'ընելով, իբրեւ լաւագոյն միջոց տեղւոյն ժողովրդեան նիւթական վիճակին բարւոքման ծառայելու։ Սանասարեան վարժարանին մէջ տրուած արհեստական կրթութեան յաջողութիւնը քաջալերած է զիրենք այսպիսի զոհողութիւն մ'ընելու։ Չերմապէս կը գովենք այս ազնուամիտ ազգայիններ, և յաջողութիւն կը մաղթենք իրենց գործնական խորհրդին։ Ժամանակ է որ տնտեսական պայմանաց բարելաւութիւնը փնտռենք այսպիսի դրական գաղափարներու իրագործման մէջ, մերժելով մտացածին խորհուրդներ, որք ժողովրդեան միտքը կը մոլորեցնեն, երազներով անդին ժամանակ մը վատնել տալով։ Կայս· Կառավարութիւնը թոյլ կուտայ որ իւր ամէն ազգէ հպատակներ այսպիսի դրական միջոցներով հետամտին իրենց իմացական և նիւթական վիճակը բարելաւելու, իրենք հարստանալու և երկիրն ալ հարստացնելու։ Մեր դաւառաց մէջ, մանաւանդ վերոյիշեալ կողմերն, արհեստից մեծ պէտք կայ երկրին տնտեսական զարգացման համար։ Ամենէն տարբական արհեստք, ինչպէս երկաթագործութիւն, դարբնութիւն, սայլագործութիւն, ատաղձագործութիւն, գլենագործութիւն, մետաքսագործութիւն, խեղճ վիճակ մ'ունին հոն, որով երկրագործութիւն, գիւղատնտեսութիւն, տեղացւոց ապրուստի գլխաւոր միջոցներն, իրենց զարգացման սկզբնական տարրերէն զուրկ կը մնան։ Այս դաւառք մէկ տեսակէտով, իսկ Կ· Պոլիս ուրիշ տեսակէտով, կը կարօտին արհեստական կրթութեան։ Կ· Պոլսոյ մէջ ալ անօթի ուսումնականներու առատութեան վերջ մը տալու համար, պէտք է տրամադրելի օրերուն ու տաղանդներուն մէկ մասն ուղղել դէպ արհեստական կրթութիւն։ Շատ անգամներ այս սիւնակաց մէջ գրած ենք, բայց ճշմարտութիւններ կան զոր յեղյեղելը վնաս չունի։ — ի՞նչ կը հանկնայ աղքատ Լսնաֆին տղան որուն շատ մը բարձրագոյն ուսմանց սկզբունքներ կ'ա-ռանդէք, ամենքն ալ անկատար թողլով, եւ չրջանաւարտ կամ կիսաւարտ կ'արձակէք զնա աշխարհի ասպարէզին մէջ սին յոյսերով օրօրուած։ Ի՞նչ վիճակ, ի՞նչ ապրուստ ձեռք կը բերեն, ամենքն ալ վաճառականի դրադիր և կամ դասատու լինել ճգնելով։ Եւ երբ այս խեղճեր միանգամայն որբեր են որք պաշտպան չունին, որք մարդ չեն ճանչնար, որչափ դժուար է անոնց գործ գտնել։ Որչափ մեծ բարիք կը լիներ ուրեմն եթէ արհեստական կրթութեան հաստատութիւն մ'ունենայինք, յորում այս տղայք, նախնական ուսմունքն ստանալէն զատ, կարենային անմիջապէս ձեռք բերել ապրուստի միջոց մը, ամեն ճիւղի մէջ լաւագոյն վարպետին ծառայելով, և կատարելագործեալ ծանօթութիւններ ստանալով։ Այս արդեօք մը չպիտի լիներ սակայն՝ եթէ կամիք՝ ուսանոց մէջ յաջողագոյններն ապա աւելի բարձր վարժարաններ ղրկելու։

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդականութիւն չահելու պարզ և ածան միջոց մը կայ, զոր չերմապէս կը յանձնարարենք ամէն անոնց որք ստիպողական պէտք մ'ունին այն գովելի բարեմասնութեամբ իրենք զիրենք օժտելու։—

—Հարստանէր հարստանէ՛ք։ հարստութիւնը նախանձե՛ք։ Պրծա՛ք։

Կրնա՞ մինչ ի՛նչ հարստանիրը ծաղրել։

Հանդգգային ընկերվարութեան այս տակր արձագանգն, յորմէ ոմանք թեթեւամիտք կը հրապուրուին, ընկերվարութեան շատ մը վարդապետութեանց նման թիւրիմացութեանց, կէս ճշմարտութեանց կամ նախանձաբեկ կրից արտադրութիւնէ։

Տեսէք ինչ կ'ըսեն այս դարավերջիկ ժողովրդապէրք—

«Հարուստ աղքատ ամենքն ալ մարդ չե՞ն։ Ինչո՞ւ խտիր դնել։ Ինչո՞ւ մին գովել, միւսն անտարբեր անցնիլ։ Եւ յետոյ, հարուստ ըսածնիդ ո՞վ է։ ընդհանրապէս գողութեամբ, խարդախութեամբ դրամ վաստակած մարդիկ։ Ադով պատի՞ւ ստացած կ'ըլլան։ Ադով բարերա՞ր կ'ըլլան։ Շողոքորթութիւն չէ՞ զանոնք գովաբանել։»

Որքան բառ, այնքան թիւրիմացութիւն։

Հարուստը կը գովուի, եթէ իւր հարստութեամբ իւր նմանեաց բարիք ընէ։ Հարստութիւնը գովուելու իրաւունք չի տար ինքնին։ եթէ բարերարութիւնը միացած է հարստութեան հետ, հանրային օգուտ մը կայ, զոր շնորհակալութեամբ հաստատելն հանրութեան ճշմարիտ թարգման եղած թերթերու պարտքն է։ Աղքատ մարդիկ ալ երբեմն իրենց կարողութենէն վեր անձնուիրութիւններ և բարութիւններ կ'ընեն, որք եթէ խմբագրին ականջն հասնին, գոհութեամբ կը հրչակուին։ Սրբուհի Մայրապետ աղքատիկ կին մ'էր։ Բայց շատ մը հարուստներու ընել չկրցածն յաջողցնելուն համար, կը տեսնէք որ շատ մը հարուստներէ աւելի կը գովաբանուի։ Իւր նմանեաց անօգուտ հարուստը նշանակութիւն չունի ո՛չ հասարակութեան ոչ լրագրութեան մէջ։ Մեծամեծ հարուստներ կան որք Ազգին օգուտ չունենալնուն համար, տարին մէկ անգամ իսկ անունին չի յիշուիր ձեր շողոքորթ կարծած լրագրաց մէջ։

Կարելի է զի թերթ մը իրրեւ բարերար կամ իրրեւ բարեգործ գովաբանէ հարուստ մը որ զուրկ լինի այնպիսի բարեմասնութիւններէ։ Բայց յայնժամ այս թերթին գործած սխիրն աւելի մեծ չէ քան ձերն, երբ իրրեւ հանճարեղ, իրրեւ տաղանդաւոր կը գովէք այնպիսի թերուներ, այնպիսի թեթեւսոլիկներ, որք հանճարի կամ տաղանդի անքան ծանր պաշարով մը չեն բեռնաւորուած։

Եւ յետոյ, հարստութիւնը ձեր կարծածին չափ աննշան, անկարեւոր բան մ'ալ չէ։ Եւ բնաւ անպատեհութիւն չկայ հարստութիւնն իրրեւ նախանձելի վիճակ մը երեւցնելու եւ հարստանալու տենչը ժողովրդեան ներշնչելու։ Ընդհակառակն, նիւթական վիճակի բարւոքումն այնքան անկարեւոր բան մը ցուցնել և հարստութիւնն այնքան անարգ ներկայացնել շատ գէշ ժողովրդասիրութիւն է։

Եթէ այնքան դիւրին է հարստանալ, ինչո՞ւ ամէն մարդ չի հարստանար։ Ինչո՞ւ հարուստք փոքրամասնութիւն են՝ ամենէն հարուստ երկրին մէջ անգամ։ Անո՞ր համար որ հարստանալն անպարկեշտութենէ կախում ունի։ Եթէ հարուստք անպարկեշտ մարդիկ են, ուրեմն չհարստացած բոլոր մարդիկ ուղի՞ղ մարդիկ են։ Ուրեմն ուղի՞ղ մարդիկ են իրենք, հարուստներուն այսպէս չհաւնողները։ Աքանչելի՜ տրամաբանութիւն։

Ճշմարտութիւնն այն է թէ անպարկեշտ մարդն անպարկեշտ է, հարուստ լինի թէ աղքատ։ Խելք, յաջողակութիւն, բախտ այլ է, պարկեշտութիւն, ուղղամտութիւն այլ է։ Անպարկեշտ չէ՞ գրագէտն որ ուրիշի մը գրածը բանագողութեամբ իրրեւ իւրը կը քշէ։ Անպարկեշտ չէ՞ խանութպանն որ ստորին ապրանք մը իրրեւ ձեր ուզած ապրանքը կուտայ ձեզ, օգտուելով ձեր անգիտութենէն, կամ չարաչար գործածելով ձեր վստահութիւն։ Անպարկեշտ չէ՞ ձեր թաղին նպարավաճառն, որ քաշ մը նպարն 500 տրամ կ'արձանագրէ։ Անպարկեշտ չէ՞ արհեստաւորն որ ձեր յանձնարարած առարկայն ստորին նիւթերով կը շինէ, ևն· ևն· Տարբերութիւնն այս է թէ այդ մարդն իւր անպարկեշտութեամբ քանի մը զրուշ կը գրպանէ, իսկ հարուստն իւր անպարկեշտութեամբ քանի մը հազար ոսկի։

Բայց ինչպէս կան պարկեշտ գրագէտներ, պարկեշտ խանութպաններ, պարկեշտ արհեստաւորներ, անգոյ չեն պարկեշտ հարուստներ ալ։ Մինչեւ իսկ պատուաւորութիւն, պարկեշտութիւն ամենէն աւելի խնդրելի են վաճառականութեան, սեղանաւորութեան և մեծ ճարտարագործութեան մէջ, իբրեւ հիմունք վարկի, որ խարիսխն է ընդարձակ շահագործութեան։

Եթէ անկեղծապէս սիրէիք ժողովուրդը, պիտի յորդորէիք զնա՝ աշխատիլ հարստանալու։ զի հարստութեան տուած գործելու, բարերարելու եւ օգտակար հանդիսանալու միջոցներն ուրիշ բան մը չի տար։ և զի հարստութիւնը մին է հզօրագոյն տարրերէն ժողովրդային բարեկեցման ու զարգացման։ Ուր որ քիչ շատ նիւթական հարստութիւն մը չէ կեցած, հոն ո՛չ մէկ կերպ զարգացում կամ յառաջդիմութիւն չէ իրագործուած։

Ինչէ՞ն է որ ամենէն հանրավարական, ամենէն ազատական ազգաց մէջ իսկ, օրինակի համար Ամերիկացւոց կամ Ֆրանսացւոց մէջ, հարստութիւնն այնքան յարգի է։ Ինչէ՞ն է որ Ամերիկացիք նախապաշարումէ ամենէն աւելի զերծ այն խակապէս նոր, այն էապէս զարավերջիկ ժողովուրդն նոր Աշխարհի, իրրեւ ետոյարապաշտս կը մեղադրուի։ Ինչէ՞ն է որ այս ամէն հին և նոր երկրաց մէջ ժողովուրդք այնքան մեծ ճիգերի՛ ընեն հարստանալու։— Չի հասկցուած է թէ ժողովրդային բարեկեցութեան և յառաջդիմութեան էական միջոցներէն մին է հարստութիւնը։ զի ճանչուած է թէ աղքատութեան սփոփումը, տգիտութեան բարձումը, թշուառութեան դարմանումն, ընկերային ամէն բարելաւութիւնք, հարստութեան կը կարօտին, և զի, վերջապէս, ընդունուած է թէ հարստութիւնն, եթէ երբեմն բախտի բերմունք, չատ անգամ մրցանակն է մեծ հնարամտութեան, գործունէութեան, խնայասիրութեան, ճարտարագործութեան, և համբերատար աշխատութեան։

Եթէ մանաւանդ սիրէիք հայ ժողովուրդը, պիտի չարհամարհէիք և պիտի չնորհչեցնէիք իւր հարուստ դասն, որ իրեն սահմանեալ բաժինն ունի ազդեցութեան, մասնակցութեան, գործունէութեան Ազգին իմացական ու նիւթական յառաջդիմութեան գործին մէջ։ Եթէ իրաւցնէ սիրէիք Ազգը, ձեզ բան գործ պիտի չընէիք վշտացնել և զզուեցնել իւր հարուստ դասն, որ տոհմային զարգացման և ընկերային գործունէութեան սարքերէն և սատարներէն մին է, որ յանցեալին և ներկային մէջ ոչ սակաւ օգտակար եղած է ազգային կրթական, եկեղեցական, բարեգործական, վարչական, գրական, գեղարուեստական և այլ ամէն հասատատութեանց ու ձեռնարկութեանց մէջ։ և որ, չնորհիւ զգացմանց ազնուացման, չնորհիւ հանրային կարծեաց զօրութեան, աւելի՛ն եւս կարող է ընել յապագային։ հարուստ դասը, կ'ըսեմ, զոր Ազգին ըստուար մասն հանել հեռացնել կրնար յարմարիլ ուրի՛չ խորհուրդներու, այլ ո՛չ երբեք հանրօգուտ խորհուրդներու։ Եթէ իրաւցնէ սիրէիք հայ ժողովուրդն, իւր զաւակաց մէկ մասն, հարուստ մասն, ամբողջն պիտի չրածնէիք այսպէս, և ի հարկին քանի մը ածականներ ու գոյականներ ալ պիտի չնսայէիք անոր, յորդորելու, խրախուսելու համար զնա ի մեծագոյն անձնուիրութիւն ու բարերարութիւն, միշտ յօգուտ հասարակաց, և ո՛չ ի հաճոյս անձնական անապարծութեան։ Բայց ի՞նչ կ'ըսեմ։—Ազգին փոքրաթիւ հարուստդասն ի դէպս ու յանդէպս քննադատողներուն, գետնահարողներուն, բուն նպատակը գուցէ աւելի քանդել է քան շինել, բաւ է զի իրենց յառաջ բերելիք աւերակին մէջ կարենային կառուցանել իրենց փոքրիկ տաղաւարը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Զարին եղբայր Վլատիմիր մեծ դուքս որ Փարիզ կը գտնուի, անցեալ շաբթուն այցելութեան գնաց Պառոն տը Ռոշիլտ։ Սա բացակայ լինելով, իւր որդին ընդունեց կայսերազուն հիւրն, և Ռոշիլտեան պանքան ցուցուց անոր։ Երբ մեծ դուքսն առաջնորդուեցաւ այն ստորերկրեայ գանձարանն ուր արժեթուղթք կը պահուին, հետաքրքրուեցաւ տեսնել ռուսական արժեթղթոց բաժինն, որք կը վերաբերին Ռոշիլտներուն, կամ ա-

—)(98)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԲՈՐԴ

ՈՅՐԻՆ ՄՕՏ

Եւ իրր թէ ի պատասխանի այս ազդակին, ռոնումը կը վերսկսի աւելի որոշ։

Շո՛ւն մըն է։ Բարիյեռ՛ն է, Բարիյեռն վիրաւորուած, Բարիյեռն որ անշուշտ տղոց կ'ընկերուներ։

Կը սկսի վազել մացառներուն մէջէն՝ դէպ ի աղբղակն ուղղուելով։

Երկար ատեն կը քալէ, կը քաշքշուի։ Նորէն չունչ առնելու համար կանգ կ'առնէ։

Եւ աւասիկ հեռուն, իր ետեւէն կը լսէ այս ռոնումը։

Ուրեմն սխա՞լ ճամբէ եկած է, կամ թէ չունն իր ձայնի՞ն փաղած է։ Կ'երեւի թէ նոյն տեղն է հիմակ ուր կը գտնուէր քիչ մը առաջ։

Լիէթ ետ կը դառնայ։ Եւ այս անգամ, առաջնորդելու համար ռոնումը, հաւասար ընդմիջումներով՝ սուր ճիչով մը կը կոչէ։

—Պերթի՛ն։

Ռոնումը կը պատասխանէ։ Բայց այժմ կարծես կը հեռանայ։ Այն ատեն Լիէթ կը խելայեղի։ Դիմացն ելած ճամբէն կ'երթայ։ Կը վազէ, կը սայթաքի, կ'իյնայ, կը քաշքշուի մորմենիներուն, մացառներուն և որկներուն մէջէն։ Ձեռուընին ու ոտուընին արիւնոտ են։ Այս բանիս ուշադրութիւն չըներ։ Իր աղջիկը կուզէ։ Իր աղջկանը վրայ միայն կը մտածէ։ Եւ կորսուած ու վիրաւորուած խեղճ անասնոյ այս ռոնումն ամենուրեք զայն կը հալածէ, տեղ փոխելով, անոր հետ խաղալով, սասարկ յոգնեցնելով զայն։

Վերջապէս, ա՛լ կարողութիւն չունի։

Լիէթ հոն է, ձիւնին վրայ, ոգեսպառ, տակաւին մրմռալով։

—Պերթի՛ն, Պերթի՛ն։

Աչուընները կը գոցէ։ Ինքզինքը կը թողու խոնջէնքին ձեռքը որ վերջապէս կը թմրեցնէ անոր խեղճ մարմինը։ Ալ չի շարժիր, պատրաստ է մահուան։

Միայն կ'աղօթէ Աստուծոյ իր աղջկան համար որ նոյնպէս կորսուած է։

Եւ քիչ քիչ, ձիւնը, որ պակ մը դադրած է, այլ որ աւելի սաստիկ սկսած է տեղալ, կուռ հատիկներով, բոլորովին կը ծածկէ զնա։ Ձիւնն աստիճանաբար կը կուտակուի խեղճ անշարժ կնոջ բոլորտիքը, եւ շուրջանակի կը բարձրանայ և այսպէս կը ծածկէ զնա երկինքէն իջնելով և իսկոյն գէշքը միայն դուրսը կը մնայ, աչուընները փակ։

Եւ ինքնին կ'ըսէ թէ շատ անուշ է այդպէս մեռնիլը։ Ճշմարտապէս տառապանք չկայ։ Անէացում մը, ահա այսչափ։

Անդամալուծութիւն մը որ ոտքերէն, սրունքներէն սկսած էր, նախեւառաջ տաքութեան մը պէս, որ կամաց կամաց եկած էր մինչեւ սիրտը, մինչեւ գլուխը։

Եւ կը յիշէր այն փորձը զոր ըրած էր ժամանակաւ, Բարշըմինէրի փողոցը, մեռնելու համար իր աղջկանը հետ, փորձ մը որ յաջողած չէր, վասնզի Շարլօ և Քրիքէ միջամտած էին։

Շարլօ և Քրիքէ՛։

Բանականութիւնը գտնելէն ի վեր առասիկ առաջին անգամն էր որ իր յիշողութեան մէջ կը վերակենդանանային այս երկու տղայոց անուանք, Շարլօն իր պզտիկ դէմքովն ու արթուն կերպարանքովը։ Եւ Քրիքէն, զոր այնքան կը շարչրկէր սոսկալի մեքերան։

Է՞ր այս յիշատակք՝ երբ մահուան մօտ կը գտնուի ինք։

Չի մտածեր։ Կը զգայ թէ իր վերջին ժամն հնչած է։ Եւ ինքզինքը կը յանձնէ անէութեան գիրկը, յոյժ երջանիկ, ճամբան Պերթինը գտնելու տարտամ յուսով։

Իր միտքը տակաւ կը կորսնցուն է իր պայծառութիւնը։ Ցեղդը կը պաշարէ իր ուղեղը։ Ցնորակոծութիւններ կուենայ։ Կը լսէ և կը տեսնէ տարօրինակ առարկայներ, իր մօտ, ձիւնին մէջ։

Հոն, մօտիկը, սեւ մացառներուն մէջ կը լսէ անուշ ձայներ որք կարծես գետնէն, ձիւնին գիրկէն դուրս կ'ելնէին։

Եւ գոգ այս ձայներէ մին մանկամարդ աղջկան մը ձայնն է, եւ միւսը, գրեթէ նոյնչափ քաղցր, տղու մը ձայնը։

Ի՞նչ կըսեն այդ ձայները։ Աղջիկը կը պատմէ—հրեշտակ մըն է որ կը խօսի—թէ իր շուրջ կը տեսնէ բոլորովին սպիտակ բաներ և կը խօսի հաղորդութեան հանդէսին վրայ, ուր սպիտակ զգեստներ հագած էր ինքն՝ իր ընկերներուն հետ, նոյնպէս սպիտակզգեաց և ձիւնով ծածկուած պէս։

Եւ երբ խօսքը կուզէ իր մօտ ձիւնին մէջ գտնուող տղուն, Լիէթ, իր երազին մէջ, կը կարծէ լսել թէ Շարլօ կանուանէ զայն։ Եւ Շարլօ կը պատասխանէ ըստ կարգի։

Իր կենաց բոլոր իրերը, լաւագոյն յիշատակները ձիւնի նման կերեւին, և ինքզինքը կը տեսնէ այն երկրին մէջ ուր պզտիկ եղած ատենը տարուած է, մարգարտածաղիկներու սպիտակ մարգագետնոց մէջ, ուր տնկուած են ձիւնաթաթաւ խնձորենիներ։

Աւասիկ ինչ որ կ'երազէ Լիէթ—արթուն երազ—վասն զի իրօք կը լսէ այս խօսքերն որ իր մօտ կ'արտասանուին։

Դիպուածն առաջնորդած է զնա ոչ հեռի այն տեղէն ուր Շարլօ և Պերթին ընկճուած են, իրենք ալ ուժաթափ, և մեռնիլ կամելով։

Լիէթ՝ ըստ բախտի հետեւած էր, առանց կասկածելու թէ Էր երջանկութեան կըհպէր գրեթէ, Բարիյեռնի ոռնումներուն որ ի սկզբան իր տէրը կը փնտռէր և ապա, կորսնցունելով զայն, տղայոց հետքը կը գտնէր։

Բայց Լիէթ կը կարծէ թէ կ'երազէ։ Ցեղդ գամ քան զգամ բոլորովին կ'ընթարմանայ։ Ա՛լ բանականութիւնը կորուած է։ Ձիւնը տակաւին կը բարձրանայ իր վրայ, ինչպէս անդին կը բարձրանայ Շարլոյի և Պերթինի մինչեւ շրթունքը։

Այն ատեն, կը լսէ—անշուշտ միշտ երազի մէջ—մացառներուն մէջ քայլերու ձայներ։ երկու ստուերներու անցնիլը կը տեսնէ իր առջեւէն—նորէն երազին մէջ—և Բարիյեռնի ոռնումները կը վերսկսին։ և երկու ստուերները կանգ կ'առնուն, կը ծռին, կը խորհրդակցին, և ձիւնը կը փորեն։

Եւ ձիւնէն դուրս կ'ելնեն երկու մարմիններ։ Շարլոյի և Պերթինի մարմինները։ · · ·

Բարիյեռնի ոռնումները կը դադրին։ Օտարոտի ձայներ կը բարձրանան։ Բացագանչութիւններ կ'արձակեն։ Ցեղդ ամեն ինչ կը լռէ։ Ամեն բան կը հեռանայ։ Լռութիւնը կը տիրէ անտառին մէջ։ Ձիւնը կը տեղայ անդադար։

Բայց հէք կնոջ վրայ յուզումն այնքան սաստիկ է որ կիսովին կարթննայ իր թմրութենէն։

—Շարլօ՛, Պերթի՛ն։

Այս երկու անուններ տակաւին կը հնչեն իր ականջին։

Իր շուրջը կը նայի զարհուրած։

Այն մացառներուն ետեւէն կուգային ձայները։

Լիէթ կը քաշքշուի։ Հիմակ կը վախնայ մահէն։ Ոտքի կ'ելնէ, ծառի կոճղի մը կը կրթնի և կը նայի։

Իր լսածներն անշուշտ երազի մը մէջ լսուած չեն։

Աւասիկ քայլի հետքեր, եւ հոս երկու մարմիններու տեղը որք թաղուած էին ձիւնին մէջ և շունի մը ոտքերն ալ որք դրոշմուած են, արեան քանի մը կաթիլներու հետ որք սպիտակ ձիւնին վրայ ասա անդ ցրցքուած են։

Ուրեմն չէ՞ երազած։

Ցանկարծ բանականութիւնը կը դառնայ իր զօրութեամբն ու կորովովը։

Եւ բոլոր կատաղութեամբը մութին մէջ կը գոչէ։

—Պերթի՛ն, Պերթի՛ն։

Կը փորձէ հետեւիլ այն քայլերուն որք ծառերուն տակէն կը հեռանան։ Իր ալ ջիկն հոն է, իր առջեւ, որ կը փախչի, հէքեաթի՛ն։ Եւ կուլայ, կը հեծկլտայ, և, հինաւուրց մոր պէս, կը պոռայ։

—Աղջի՛կս։

Խաւարն ու ձիւնը կ'ընկլուզեն իր յուսահատութիւնը։

Եւ բան մը չի պատասխաներ իրեն։

Առտուն, ինքզինքը կը գտնէ անտառէն դուրս, ոչ հեռի այն տունէն ուր պառաւ Ֆրամանոյին միշտ ծնրադիր իր որդւոյն մօտ, անվերջանալի աղօթքներ կը մրմնջէ իր դաւառաբարբառով։

Ցոյլք չեն երեւցած մայր ժանըքէնի տունը։

Եւ Սուրի գիւղին մէջ հապա թէ ծանօթ չին անոնք։ Ժանըքէն ընտանիքը, որդւոյն արհեստին պատճառաւ, յոյժ առանձնացեալ կ'ապրէին և չատ մարդու հետ չէին տեսնուեր։ Երկու երեք գիւղացիներ, որք անտառին մէջ կ'աշխատէին, մէկ երկու անգամ նշմարած էին Պերթինն ու Շարլօն։ Եւ ամենն այսչափ։ Աւելի բան մը չի կրցան ըսել իրեն։

(Շարունակելի)

ւանդ դրուած են անոնց քով։ Երբ արժեթղթոց խոշոր տրակները տեսաւ, բացագանչեց։ «Ասոնց ամենը ռուսական արժեթուղթներ են։ Ուրեմն հարիւրաւոր միլիոններ կան հոդ»։ — «Շուտով կ'իմանանք ա՛րչափ ըլլալը», պատասխանեց Պառոն Ռոշիլտ-որդին, և գլխաւոր հաշուակալը կանչեց։ Մեծ-դուքսն հարցուց։ «Ի՞նչ կ'ըսէք, հոդ պահուած ռուսական արժեթուղթք քանի մը հարիւր միլիոն ֆրանք չէ՞ն արժեր»։—«Ա՜յո՛, բարձրապատիւ տէր, պատասխանեց հաշուակալը, գրեթէ մէկ միլիառ ֆրանքի ռուսական արժեթուղթ ունինք»։— Մեկնած պահուն, մեծ-դուքսն բաւ իրեն հետեւող ռուս պաշտօնէից։ «Անանկ է նէ մի՛ ըսէք ինձ թէ այս տուն ռուսական արժեթուղթերուն անկման կ'աշխատի։»

—Օրուան այս սեղանաւորական ինդրոյ առթիւ, Փարիզէ նոյմ. 22 թուով դրուած նամակ մը կը հաստատէ թէ գնոց անկման չարժումը կանգառած է, և գիներն սկսած են վերադնել։ Ցաղնապը, գրեթէ առ. ոչ մի՛, վերջացած կը համարուի։ Վնասուղները չահագէտք եղան գլխաւորապէս խնայսէր ժողովուրդը շատ չվնասեցաւ։ Գլխաւոր հարուածը ռուսական վերջին փոխառութիւնը կրեց։ Բայց դեռ ժամանակ մ'ալ զգոյշ, նա մանաւանդ ձեռնպահ կենալ խոհեմութիւն է։

—Շատ տարիներէ ի որ եւրոպեան երկիրք այս տարուան չափ ցորենի և այլ արմտեաց նուազութիւն չեին տեսած։ Բայց ոչ նուազ ստոյգ է թէ շատ տարիներէ ի վեր Միացեալ Նահանգներն եւս այս տարուան չափ առատ հունձք չեին ունեցած։

—Ֆրանսայի Ծերակոյտը կը քննէ այն մաքսային նոր սակագինն որ Երեսփ. ժողովէն ընդունուեցաւ վերջին նստաշրջանին մէջ։ Պ. Ժիւլ Սիմոն և Պ. Շալմել-Լաքուա մաքսամերժ ուղղութիւնը չատագովեցին, պնդելով թէ մաքսերը բարձրացնել միտողներն ի-բօք Ֆրանսայի արհեստագործութեան և վաճառականութեան դէմ կը մաքառին։ Ա՛ռ ի՞նչ կը ծառայէ երկաթուղիներ շինել ամենամեծ ծախիւք, երբ Ֆրանսայի սահմանք կը փակուին օտար ապրանաց ներածման դէմ։ Նաբոլէոն Գ. Կայսեր օրով ի գործ դրուած ազատ-փոխանակութեան դրութիւնն սքանչելապէս նպաստեց Ֆրանսայի վաճառականութեան և ճարտարագործութեան անօրինակ բարգաւաճման, զոր այժմ կը վերանգէ Հանրապետութեան օրով ի գործ դնել ուզուած մաքսապաշտ քաղաքականութիւնն։ Ի դիմաց կառավարութեան և մաքսային յանձնաժողովոյն, Պ. Ժիւլ Ֆերրի և Պ. Տօֆէն առարկեցին թէ արդի վիճակ 1870ի պատերազմին հետեւանք է, և Նոր Աշխարհին զարգացման, որ երբեմն լոկ երկրագործական բերքերէ կ'արտադրէր, մինչ վերջին տարիներս ընդարձակ գործարաններ բանալով եւ արուեստագործութեան զօրաւոր մը դուռ տալով, չատ մը արհեստական նիւթեր ածան կ'արտադրէ և կ'ողողէ եւրոպեան հրապարակները։ Պ. Ժիւլ Ֆերրի չի վախնար որ մաքսերու յաւելմունք քաղաքական դժուարութիւններ պատճառեն Ֆրանսայի։

—Այս տարուց ամրան անօրինակ չորութեան պատճառաւ, Նիլ ետրք ջրոյ պաշարէն զրկուելու կէսն հասած է։ Պահեստի լիճք սպառելու վրայ են։ Աֆրիկեան այն մեծ ոստանին մէջ ջրոյ գործածումը կրճատեցաւ քաղաքային իշխանութեանց կողմէ։ Հանրային արբիւրք ջուր չունին։ Ցորդ անձրեւներու կը սպասուի անհամբեր, որպէս զի քաղաքն ազատի այս անձկութենէ։

—Ֆերդինանտ իշխանին մայր Բլէմանդին իշխանուհին Սոֆիայէ ի Վիեննա դառնալէն յետոյ, ընդունեց չատ մը պուլկար կանանց ազերսագրերն, որք Պելչէվի սպանման գործին առթիւ քանի ամիսներէ ի վեր առանց դատաստանի բանտարկեալ իրենց ամուսնոց և զաւակաց արձակումը կը խնդրեն։

—Սէնդ Ասթիէ ֆրանսացի մարքիզը մեռած ժամանակ մեծ հարստութիւն կոսկած էր Ֆրանսայի արքայական տան դուլուի Փարիզի կոմսին։ Սա որոշեց այն հարստութիւնը գործածել երկրագործական ազատ կամ մանուսարդ մարդարանի մը բացման Ֆրանսայի մէջ։ Պոռիի գրէնկն ի մօտոյ պիտի յատկացուի այս բանիս, և իւր շուրջը գտնուած ընդարձակ արտօրայք աշակերտաց հոգագործական փորձերուն պիտի ծառայեն աքանչելապէս։ Թոդեալ հարստութեան եկամուտին հաճեմատ, տարեկան ռոճիկներ պիտի հատատուին, զոր մրցմամբ պիտի ընդունին յաջողացող աշակերտք, քաղաքային կամ կղերական վարժարաններէ ելած արդայք, և պիտի մանեն այս երկրագործական վարժարան։ Փարիզի կոմսէն անուանեալ վարչական խորհուրդ մը պիտի մատակարարէ այս գեղեցիկ հաստատութիւն։

—Փէլիքէ Լոյ իրագէկ թերթը կ'իմանայ Պերլինէ թէ Պ. Կրոսի տեսակցութիւնը Վիլհէլմ Կայսեր հետ՝ 20 մայրկանէ աւելի չէ տեւած։ Ո՛չ-պաշտօնական էր այս տեսակցութիւն։ ո՛չ նախարարապետ Քաֆրիվի, ոչ արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆոն Մարշալ ներկայ էին։ Կայսրը զօրապետի մեծ համազգեստն հագած էր, զի տեսակցութենէն անմիջապէս ետքը ներկայ պիտի լինէր նորակոչ զօրաց երդմնեցումն։ Պ. Կրոս, ինչպէս և կայսրը, Սեւ Արծուի բրուսիական աւագ պատուանշանը կը կրէին։ Գերման լրագրերը, յոյս յայտնելով հանդերձ թէ Պ. Կրոսի այցելութեամբ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութիւնք, դէթ ի վերին երեսս, աւելի բարեկամական հանգամանք մը պիտի առնուն, չեն հաւատար որ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ դանձային ու սեղանաւորական հաշուութիւն մը գոյանայ։

—Զարին երկրորդ որդին, որ կուրծքի հիւանդութիւն ունի, այս օրերս Խրիմէ ճամբայ կ'ելնէ արքունի նաւով մը և Կ. Պոլսէ անցնելով Աթէնք կ'երթայ, ուր քանի մը օր կենալով, Ալժէրիա կամ Ճէզայիր պիտի ուղեւորի, ձմեռն այն տաքուկ կլիմային ներքեւ անցուցնելու։

—Էքսի Արքեպիսկոպոսն, որ դրամական տուգանքի մը դատապարտեցաւ, առ կրօնային գործոց նախարարն այն նամակն ուղղելուն համար որով կը քննադատէր ուխտադնացութիւններն առաջապէս արդիլող նախարարական շրջաբերականը, ջերմ համակրութիւն կը վայելէ իւր հօրին և ընդհանրապէս կաթոլիկ ժողովրդեան մէջ ի Ֆրանսա, և երբ Փարիզ եկաւ դատուելու, ամեն կողմէ սիրոյ և յարգանաց արտայայտութեամբք ընդունուեցաւ։ Փարիզի արքեպիսկոպոսարանն, ուր իշխանած էր, նշանաւոր այցելուներով պատեցաւ, և ամեն օր բազմաթիւ նամակներ ու հեռագրեր կը հասնէին՝ արքեպիսկոպոսը քաջալերող և իրեն դրամական նուէրներ ընող, թէ՛ դատին ծախուց գործածելու և թէ իւր բարենպատակ ձեռնարկութեանց։ Այս արքեպիսկոպոս բարեգործութեան, աղքատասիրութեան և անչահախնդրութեան մեծ համբաւ կը վայելէ, և թէպէտ մեծ թեմի մը առաջնորդ, անձնական հարստութեան տէր չէ եղած երբեք։

—Գերմանիոյ մէջ դժգոհութիւն կը պատճառեն գերմանական գաղթական արշաւանաց ձախող արդիւնքն։ որովհետեւ Արեւելեան Ափրիկէի գաղթականութեան կողմէ դէպ ի ներս ուղղեալ զօրախմբի մը աղետալի պարտութենէն ետքն, ահա Քամէրունի կողմն եւս, ծովերքէն հապիւ երեք օր հեռի, բնիկներու հետ տեղի ունեցած պատերազմի մէջ, կը սպանուի Պ. Ֆոն Կրաֆէնհէօֆ, Քամէրունի զինուորական կառավարիչն, ուրիշ երկու գերման սպայից հետ։ Ո՛չ մէկ ազգի համար, գաղթական ձեռնարկութիւնք անխառն յաջողութիւն մը չեն եղած։ Անգլիացոց վրայ խնդալն ետեւ, թէ՛ Ֆրանսացիք թէ Իտալացիք և թէ Գերմանք փորձը կ'ընեն այս ճշմարտութեան։

—Էմին փաշա, որոյ վրայ Գերմանք մեծ յոյս կը դնէին երբեմն, թէ Ափրիկէի ներսերն իրենց հաշուոյն պիտի գրաւէ, այժմ ինքն իւր գլխուն կը գործէ, չի հարցուներ թէ արշաւած տեղերն Անգլիացոց են այժմ թէ Գերմանաց և հոգը չընելով թէ գերման կառավարութիւնը կը պատրաստէ իւր ընթացք, կը մխուի Ափրիկէի խորերը, միշտ նոր զինութիւններ ընելով, բնութեան ծոցն նոր գաղտնիքներ կորզելով, և աւելի մտերմանալով բնիկ ցեղերուն հետ, որք գուցէ մինչեւ հիմա բնաւ քաղաքակիրթ մարդու երես չեն տեսած։ Նուազ աղմկալի քան Սթէնլի, Էմին փաշա աւելի հիմնապէս կը ծառայէ քաղաքակրթութեան։ Մաւարակուռն Ափրիկէի խորերն։

—Արեւելեան Ափրիկէի գերման զօրաց հրամատար Վիսման հազարապետ Գահիրէի մէջ թոքաբորբ ծանր հիւանդ պառկած լինելով, Պերլինէ հեռագրեցաւ ի Պաղդատոյ Շէիխ հարիւրապետին թէ Գահիրէ երթայ և հազարապետին կազմած Սուանցի գնդին հրամատարութիւն ստանձնելով, փոխադրէ գերմանական գաղթավայրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք թէ Դատաստանական խորհուրդը նկատողութեան առած է ամուսնական դատավարութեան օրի նական ծրագրի մը պատրաստութեան խնդիրն և թէ առ այս հիմ պիտի բռնէ հանգուցեալ Սերովբէ էֆէնտի Ազնաւորի՝ իւր դատական խորհրդականութեան օրով պատրաստած ամուսնական դատավարութեան օրինաց ծրագիրը։

Կեսարիայէն կը գրեն թէ տեղւոյն առաջնորդ Գեր. Տրդատ Ծ. վրդպ. Պալեան առաջնորդութենէ հրաժարելով, տեղւոյն դատական փարչութեան ներկայացուցիչ է իւր հրաժարագիրը։

Անցեալ կիրակի օր Գուզկունճուքի, Իճատիէի և Գանտիլլի միացեալ թաղերու երիտասարդական ընթերցութիւնք կատարուելով, քուէից բացարձակ առաւելութիւն չէ գոյացեր և համեմատականի մնացեր են Տօքթ. Վահրամ Թորգոմեան ու Սահակ էֆէնտի Դարեան։ Համեմատականի քուէարկութիւնը պիտի կատարուի վաղը։

Թէոֆիլ Վէքսլի այս աւուր թուոյն մէջ կը կարդանք թէ Պետական խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Պիղա դատաւորին մէջ գտնուած հայոց եկեղեցւոյն նորոգութեանը համար արտօնութիւն տրուած է։

ԹՈՒՄԳԻՒՂ

Խասգիւղի եկեղեցւոյն և մանաւանդ դպրոցին մատակարարութիւնը ծանր դժուարութեանց մատնուած լինելով զանազան պատճառներով, եւ թատերական ներկայացում մը տալու խորհուրդը յաջողութիւն չդրաւնելով, կը լսենք թէ թաղական խորհուրդն և դպրոցին հոգաբարձութիւնն որոշած են յուսահատաբար հրաժարիլ, եթէ այս ծանր կացութեան ազդեցիկ դարման չգտնուի։ Հեռեւապէս, եկեղեցւոյն քարոզիչ Արժ. Յակոբ Ալտոյ վարդապետ ստիպողական հրաւէր մը ղրկած է թաղին դերլխաւոր բնակչաց, վաղը ժամ կին ի խորհուրդ գումարուելու եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ, եւ այս վիճակին դարման խորհելու։

Եկեղեցւոյ փուռն եւ Պատէմլիքի զբօսարանը և ծովեզերքի կալուածներէ մի քանին խասգիւղի յատուկ տընտեսական պայմանաց բերմամբ բաւական ժամանակէ ի վեր վարձակալ գրուած չլինելով, հաստատուն եկամուտք մէկ կողմէ պակսած, թաղային մատակարարութիւնն ամեն ամիս տասնհինգ ոսկիէ աւելի բաց մը կը ներկայացնէ, և նախորդ Հոգաբարձութեան թողած պարտուց հետ միացեալ քանի մը հարիւր ոսկւոյ պարտք մը գոյացեալ է։ Հոգաբարձութիւնը կը փափագի անփոփոխ պահել դպրոցին արդիւյտագիրն՝ որ ոչ իսկ բարձրագոյն նախակրթարանի մը պէտքից կը բաւէ, եւ արդէն անբաւական եւ խեղճ կերպիւ կը դրծադրուի։ Թաղական խորհուրդը կը խորհի աւելի եւս լիացնել դպրոցին վիճակը, չորս տարուան հասարակ նախակրթարանի հաւասարեցնելով, (այսինքն չորս գործողութիւն եւ կոտորակները բաւ համարելով։) Արդ, թաղեցւոց կը մնայ որոշել թէ աւելի դրամ պէտք է գտնել թէ աւելի եւս զեղչել իրենց տղոց տրուած կրթութեան արդէն անգոհացուցիչ չափը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐ

Կիւմիւլճինէի կառավարիչ անուանեցաւ Սիւլէյման պէյ, գանձմանց նախկին տնօրէն Ելմտական գանձուէ։

Տէտէ Աղաճի կառավարիչ անուանեցաւ Բիւշրի փաշա, կառավարիչ Կիւմիւլճինէի։

— —

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան հետեւակ զօրաց ճիւղի դիւանին քարտուղարներէն Հիւսէյն էֆէնտի և Սալիսէի աստիճան նոյն դիւանին քարտուղարներէն Թէյֆի էֆէնտի։

— —

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բէյթի վարչական ժողովոյ անդամներէն Կիւսթաւ տը Մօթէրի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ ֆրանսացի երեւելի կնախաբոյժ Տօքթ. Բոզղիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ճիտտէի հիւանդանոցին երկրորդ բժիշկ հազարապետ Ապտուլլահ Նաղմի էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Այվալիքի Իտարէի ժողովոյ անդամ Ղըսնաթա Տիմիթրի էֆէնտիի և տեղւոյն երեւելիներէն Բանտազօղլօ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սուսմարցի վաճառական Պ. Հէրլթիկի։

— —

Կրէտական ոսկի շքադրամ տրուեցաւ կայս. անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Բէուֆ փաշայի։

ԵՐԵԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ Շագլը Թէքքէի կիսք գտնուած Էրթողրուլ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջոցէին այդ մզկիթը գնաց փառաւոր հանդիսիւ և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Կայս. պալատան առջեւը գտնուած քէօշկին մէջ կը գտնուէին ալսարիական դեսպանն ու առաջին թարգմանը, սերպական դեսպանն ու կինը, ռումանական ու շուէտական դեսպանք, Օսմ. Կայս. Պանքայի ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ ու կինն եւ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Բաֆնոքի կոմսին քեռորդին, որք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց եւ պատուասիրուեցան թէյով ու օշարակներով։ Իսկ Հիւրանոցին մէջ կը գրտնուէին ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը, սերպական դեսպանատան առաջին թարգմանն և զինուորական կցորդը, շուէտական ու ռումանական դեսպանատանց առաջին թարգմանք, Լիսնի օսմանեան հիւպատոս Պ. Լէօն Օրտէսթի, Սթութկարտի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Պ. Սթանկէն, Մազդերեան գործարանին ներկայացուցիչ Պ. Մէնհաուզէն և ուրիշներ։ Ասոնք եւս սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց և պատուասիրութեան թէյով ու օշարակներով։

—

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կայս. բժշկական ընկերութեան երեկ գիշերուան նստին մէջ՝ բրօֆէսէօր Բոզղի յոյժ շահեկան և ընդարձակ ատենաբանութիւն մը ըրաւ արդանդի հիւանդութեանց վրայ։ Ֆրանսացի կնախաբոյժին այս գիտական բանախօսութիւնն ջերմապէս ծափահարեցաւ ներկայից կողմէ որք սովորականէն աւելի բազմաթիւ էին։

Յետոյ, Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկապետ Տօքթ. Եաղուպեան ժողովին ներկայեց՝ նոյն հիւանդանոցի մէջ կատարուած վիրաբուժական գործողութեամբ մը տասը տարեկան աղու մը սրունքէն հանուած և մասամբ փտած ոլոր մը (tibia) (սրունքին մեծագոյն ոսկրը) և մանրաման տեղեկութիւններ հաղորդեց։ Տօքթ. Եաղուպեան ջերմապէս ծափահարուեցաւ իւր այս յաջող գործողութեանն համար, և այս առթիւ բժշկապետ Վեմ. Մավրոյէնի փաչա համակրալից խօսքերով շնորհաւորեց հայ բժիշկն՝ իւր վարպետին (Տօքթ. Բոզղիի) արժանաւոր աշակերտ հանդիսացած ըլլալուն համար։

— —

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐ

Ռուսիոյ Կայսրն, բաց ի Ալէքսանդր Նէվսքի պատուանշանէն, զոր նուիրած էր Լիվատիա ուղեւորող օսմանեան պատուիրակութեան պետ Ֆուատ փաշայի, հետեւեալ պատուանշաններն եւս նուիրած է նոյն պատուիրակութեան անդամոց։

Կայս. Թիկնապահ Թէվֆիգ պէյի ու Բէյնան էֆէնտիի՝ Ս. Անն պատուանշանի երկրորդ աստիճանն և Ֆուատ փաշայի Թիկնապահ Ալի պէյի նոյն պատուանշանի երրորդ աստիճանը։ Կայս. պալատան մառանի պաշտօնեայներէն Հագդը պէյի ոսկի շքադրամ մը եւ սեղանայարդար Ազիզ ու Նաման պէյերու՝ արծաթ շքադրամներ։

Ռուսիոյ կայսրը՝ կայս. պալատան քարտուղարներէն Բեռաղիմ պէյի նուիրած է ականակուռ տուփ մը, որ գեղակերտ պահարանի մը մէջ դրրուած է։

— —

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Սարգսն կ'իմայ թէ Ազն. Կարապետ էֆէնտի Սըվաճեան, իւր ի Գաղաթաւունի կատարած քննական այցելութեան տեղեկագիրը տալով Օսմ. Պանքայի տնօրէնութեան, կարծիք յայտնած է թէ տեղւոյն առեւտրական ու ելմտական կացութիւնը չատ նպաստաւոր է այդ քաղաքին մէջ Պանքայի մասնաճիւղ մը բանալու և թէ այդ մասնաճիւղի հաստատմամբ թէ՛ Պանքայի վարչութիւնն և թէ տեղացիք մեծապէս պիտի օգտին։

— —

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Թէոֆիլ Վէքսլէն քաղուած)

Քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի վարչութեան կողմէ Հաշուակալութեան Դիւանին տրուած ամսական հաշուեկշիռէ մը կ'երեւի թէ նոյն անտուկին հոկտեմբեր ամսոյն մէջ եղած դանձումներու գումարը հասած է 1,668,000 ղրուշի։

—Միրլիվա Էտիպ փաշա, որուն պաշտօն յանձնուած է աւազակներն հալածել, Ադրիանուպոլսէն հեռագրած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ մէկ քանի աւազակներ ձերբակալուած են, որք անցեալ տարի Պապի Ասթիքի երկաթուղւոյ կայարանն վրայ յարձակող Հապիլ Բէյլիվան աւազակին գողոնաթաքոյցներն են։ Այդ աւազակ անցեալները մեռած ձերբակալուած էր։ Իմացուելով որ աւազակի երկու ընկերք Ռոտոսթոյի կողմը մշակութիւն կընեն, անոնցմէ մին ձերբակալուեր է և միւսն ալ կը փնտռուի։

—Տրապիզոնի Օրտու գիւղաքաղաքէն գորս կառուցեալ կղզի մթերանոցներու չինութիւնն աւարտելով բացումը կատարուեր է եւ բարեժաղթութիւնք եղեր են վան կենաց Վեհ. Սուլթանին։

—Տրապիզոնի կուսակալութիւնը հեռագրած է թէ Օֆ գաւառակին մէջ երեք աւազակներ ձերբակալուեր են։

—Պրուսայի նահանգին նախորդ ոստիկանապետ Սիւլէյման էֆէնտի ինչ ինչ պատճառներով դատաստանի պիտի ենթարկուի։

—Քաղաքապետութիւնը մէկ քանի օրէն նուազագրդի պիտի դնէ ի Սելանիկ, յԱդրիանուպոլիս, ի Զմիւռնիա, ի Տրապիզոն և ի Սկիւտարի հաստատելի մաքսատան մթերանոցներու չինութիւնը։

— —

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՇԻՌՆԵՐ

Սարգսն կ'իմանայ թէ Պետական խորհրդոյ ներքին ճիւղին մէջ հին կամ նոր կշիռներու գործածութեան համար կատարուած խորհրդակցութեանց պահուն կարծեաց անհամաձայնութիւն ծագած ըլլալով, այդ խնդիրը պիտի ներկայացուի Պետական խորհրդոյ համագումար նստին։

Նոյն թերթը կ'իմանայ նաեւ թէ Պետական խորհրդոյ մէջ՝ հին կշիռներու ու չափերու գործածութեան համար կարծեաց մեծամասնութիւն մը գոյացեր է եւ թէ խնդիրն ի մօտոյ համագումար նստին մէջ նկատողութեան առնուելով պիտի կարգադրուի։

— —

ՎԱՌԵԼԱՓԱՑԻ ԳԻՆԸ

Քաղաքապետութեան ժողովը տեղեկանալով որ վառելափայտի վաճառականք՝ Զէքքիին 250 քիլօի բարձրացուելուն պատճառաւ փայտի գինն աւելցուցեր են և մտադիր են փոխադրութեան ու կարողէքի գիներն եւս աւելցնել, ատոր առաջքն առնելու համար հարկ եղած որոշումը տուած եւ միանգամայն հրահանգ ուղղած է թաղապետութեան շրջանակաց։

— —

ԾԽԱՈՏԻ ՀՈՒՆՁՔ

Սէլանիկի նահանգին 1305 և 1306 տարիներու ծխախոտի հունձքին մէկ վիճակագիրը պատրաստուած է, ուսկից կերեւի թէ 1305 տարւոյն մէջ 257,590 քիլօ եղած է եւ 1306 ին՝ 70,476։ 1306 տարւոյն համար տեսնուած 187,114 քիլօի պակաս արդիւնք է նոյն տարուան երաշտութեան։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուրիոյ նահանգէն 14 նոյեմբեր թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վերջին 24 ժամուն Դամասկոսի մէջ հնոտախտ ոչ է դէպք չէ պատահեր։

Լիբանանու կառավարչէն եւս նոյն թուականաւ հեռագրած է թէ Լիբանանու ամեն կողմը հանրային առողջապահական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։

Սուրիայէն եկած ուրիշ հեռագրոյ մը նայելով Ցօմա գաւառակի թէլ գիւղին մէջ հնոտախտ ծագելով մէկ քանի մահեր պատահեր են։ Այդ գիւղին մէջ անմիջապէս հիւանդանոց մը հաստատուեր և բժիշկ ու դեղեր ղրկուեր են։

Հալէպէն 14 նոյեմբեր թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ցամաքի շղթաները բոլորովին վերցուած են և քարանթիւային հինգ օրուան իջուցուելէն՝ տասն օր է ի վեր, նահանգին մէջ հնոտախտ ոչ է դէպք չէ պատահած։

— —

ՈՐԲԵՐՈՒ ՄՆՏՈՒԿՆԵՐ

Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով գաւառաց մէջ գտնուած որբերու մնտուկներու մատակարարութիւնը կանոնաւոր վիճակի մը մէջ դնել, Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին չրջաբերական մը պիտի ղրկէ բոլոր նախկիններուն, որպէս զի քննեն այդ մնտուկներու հաշիւները։ Նոյնպէս մնտուկ չգտնուած տեղերն ալ ի նորոյ որբերու մնտուկներ պիտի հաստատուին։

— —

ՄԱՀՄՈՒՏ ՀԱՄՏԻ ՓԱՇԱ

Կայս. հրամանի մը հմաձայն, Բ. զօրաբանակին հրամանատարի փոխանորդ Մահմուտ Համտի փաշա միանդամայն նախագահ կարգուած է Ադրիանուպոլսոյ արքունի կալուածոց յանձնաժողովին և այդ պաշտօնին համար տասը հազար ղրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանայ։

— —

ԴԵՂԱՎԱՃԱՌ

Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն հրամայած է մաքսային պաշտօնէից՝ հինգ փարանոց նոր դրոշմը չի փակցնել բժշկական բամբակներու վրայ։

— —

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐՈՓՈՒՆՔ

Կ. Պոլսոյ քարափանց վերաբերեալ յատակաձեւերը ժամանակէ մ'իվեր ներկայացուած ըլլալով Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան, կատարելապէս վաւերացուեր են սոյն նախարարութենէն։ Այս վաւերացումն հաղորդուած ըլլալով արտօնատէր Միչել փաշայի, սա մտադիր է երկուշաբթի օր Ֆրանսա ուղեւորիլ։

Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը, հրահանգ ուղղելով որոց որանկ է, ցուցակ մը պահանջած է, յորում նշանակուած ըլլան մայրաքաղաքիս ու շրջակայից մէջ գտնուած չոգեշարժ գործարաններու թիւը, արտադրութեանց տեսակն և գործարանատերց անունները։

—Անցեալ երկուշաբթի օր Բ. զօրաբանակի կեդրոնը՝ Ադրիանուպոլիս ժամաներ են 460 նոր զինուորներ։

—Մախսուսէի Նէֆ. չոգենաւը Տարտանելէն Սէլանիկ փոխադրեր է 300 նոր զինուորներ։ Սէլանիկէն Սկիւտ ղրկուած են 550 նոր զինուորներ։

—Անցեալները Գանտիլլի առջեւ ընկղմեալ անգլիական չոգենաւը հանելու համար սուզակներու ընկերութիւն մը կազմուած է, որք փորձ մը կատարած են և ուրկից հասկցուած է թէ չոգենաւին հանուելն անկարելի է։ զի այդ տեղ չատ խորունկ և մէչտ հոսանքներ գտնուելով սուզակները չեն կրցած մինչեւ ծովուն խորն իջնել։

—Ադրիանուպոլսոյ կողմերը վերջին աւուրս մէջ չորս մարդեր մեռեր են ձեան մէջ մնալով։

—Քուէյթի-Գուրկոյի եւ Տէտէաղաճի միջեւ երկաթուղւոյ հաղորդակցութիւնը, որք քսանվեցերս ժամու չափ ընդհատուած էին նոյմ. 24ին տեղացած յորդ անձրեւներուն պատճառաւ, վերահաստատուեր եւ կառախմբոց երթեւեկութիւնը վերսկսեր է։

—Ի հարիւ կայս. կառավարութեան Գերմանիա յանձնարարուած փառաղին մեծ մասը այս օրերս կը հասնի։

—Արեւելեան երկաթուղեաց ընդհ. տնօրէնութեան, հաշուակալութեան եւ այլ գրասենեակները հին կայարանին քովի չէնքէն փոխադրուեցան նոր կայարանին քով կառուցուած չէնքը։ Հին չէնքը պիտի նորոգուի և պիտի յատկանայ բնիթրոյի գրասենեկին։

—Անցեալ կիրակի գիշեր ի Բոսսոթօ Պայրք Բաղար անուն տեղը հրդեհ ծագելով երկու խանութներ այրեր են, մին չաքարամանաի և միւսը երկաթագործի։

—Նախընթաց գիշեր ժամ կին ի Ղալաթիա Բիգա անուն մարդ մը դաշոյն ի ձեռին Կարապետ անուն մարդու մը վրայ յարձակեցաւ և այս վերջնոյն ժամացոյցն ու չղթայն յափշտակելէ եւ ոչ սրունգը վիրաւորելէ յետոյ փախաւ, սակայն քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ։

—Ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Թարէք, Քիրլոս անուն մարդ մը ձերբակալեր է, որ ինքզինքն իբր ոստիկանութեան պաշտօնեայ կեղծելով, ատոր անդ կը դիմէր։

—Երէկ Գօրֆուէն մայրաքաղաքս ժամանեց Գարատաղի մետրապոլիտ Տ. Սաւա Քիսանովիչ։

—Անցեալներն Այնօրօզի մէջ 35 տարեկան ռուսիացի կղերական մը ինքզինքը ծովը նետելով անձնասպան եղեր է։ Այդ կղերական մտային խանգարում ունենալով մէկ քանի անգամներ անձնասպանութիւն փորձեր էր արդէն։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱԳԻ

Պ. Քլոտիւսի խումբն երէկ գիշեր Գարագիւղի թատրոնին մէջ ներկայացուց Մ. Հէյեւէրը որ նոյն յաջողութիւնը գտաւ զոր գտած էր ի Բերա։

Այս գիշեր, Ֆրանսական խումբը պիտի ներկայացուցէ ի Նոր Թատրոն

ԹՐԱՎԻԱԹԱ (LA TRAVIATA)

չքնաղ օպերան՝ Գ. Ֆէլիչարդ Տէլլէի։ Վիոլէթթի դերը պիտի կատարէ Օր. Վիլրօզ։

Վաղը ցերէկ, զեղչեալ գներով,

ԼԱ ԲԷՐԻՇՈՒԼ (LA PERICHOLE)

մասնակցութեամբ Օր. Վիօլէի։

* * *

ԹԱՏՐՈՆ ՎԷՐՏԻ

Ռուսական խումբին ներկայացումն, ի Թատրոն Վէրտի, հետզհետէ յաջողութիւն կը գտնէ։ Երէկ գիշեր, հանդիսականաց մէջ կը նշմարուէին Օր. Նէլիսօֆ, Պ. Իվանօֆ, Մավրօեէնի փաշա և այլ ազնուականք։

Ռուսական խումբը վաղը գիշեր ներկայացում պիտի տայ ի Գատրգիւղ։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Արեւելեան պարտատոմսից 131 րդ վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ դեկտ. 1 (Ն. Տ.), երեքշաբթի օր, արքունի փողերատոնցին մէջ, աշակցութեամբ Օսմ. կայս. Պանքայի։

Կ. Պոլիս, 11/23 նոյմ. 1891

ԱԶԳ

CUNARD, ԲՐԻՏԱՆԱՑ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՇԻՆ ԸՆԿ.

Ալէքսէ չոգենաւը, կը սպասուի Լիվրբուլէ դէպ ի 10 դեկտեմբերի։

ՀԵՒԱԳԻՐԱԼՈՒՔ

Ի. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 27 Նոյեմբ. — Նախարարապետ Քաֆրիվի Բայսսթակին մէջ յայտարարեց թէ իր պաշտօնին մէջ պիտի մնայ ցորչափ հանդ երեւնայ Կայսեր։ Քրոնչթատի այցելութեան վրայ չատ աղմկալի կերպիւ խօսուեցաւ։ Զարին դիտաւորութիւններն յոյժ խաղաղաւէտ են։ Ֆրանսայի ազգային զգացման աւելնալը ամենափոքր վտանգ չի նշանակեր Գերմանիոյ համար։ Քրոնչթատի այցն այս մասին բան մը չէ փոխած։

—Հիւգօ Լէվի գրամատունը դադրեցուց իր վճարումներ։ Ոստիկանութիւնը գոցեց գրասենեակն և մասնաճիւղերը։ Պ. Լէվի ձերբակալեցաւ։ Ուանդ դրուած դրամները կը պակսին։ Սակարանն այսու չէ վնասուած։

— —

ՎԻԵՆՆԱ, 27.— Մաճառ պատուիրակութեան մէջ ընդդիմադիր խումբակցապետ Արոնեի կոմս համակրանք խօսեցաւ Ռուսիոյ վրայ՝ տիրող սովուն առթիւ։ Հունգարիա Ռուսիոյ վրայ նոյն համակրանքը կը տածէ ինչ որ ուրիշ ազգաց վրայ, աքդի ժամանակը բարեպատեհ էր նիզակակցաց հետ մտերմութիւն աւելցնելու, բայց ոչ Ֆրանսօ-ռուս մերձեցման մը։ Ռուսիա սպառազինութիւնները կը շարունակէ։ Նախորդ վարչապետ Պ. Թիսա համակրանք կը յայտ-

ՀԱՅՔ ԻՆՉ ԴԿԱՍՏԱՆ

Աբդ-Ալլահ և այլ ազգային լրագրաց մէջ մերթ ընդ մերթ հայ գաղթականութեանց վերայ տրուած տեղեկութիւններն՝ ընթերցող հողուածներն պատրաստել են, այն փափագանօք՝ ինչպէս մի հայր կը խնդրէ իմանալ իւր որդւոյն, մի եղբայր՝ իւր արենակից եղբարց վիճակն՝ որք հեռաւոր երկիրներ կը գտնուին։ Այս տեղեկութեանց մէջ ոմանք քիչ շատ մութիթարական և ոմանք թէեւ աբնութեացուցիչ եղած են մեծաւ մասամբ, բայց դարձեալ ընթերցողին ուշադրութիւնը առաւել այսպիսիք գրաւած են։

Մեր ազգի գաղթականութիւնն շատ հին ժամանակէ սկսած է, բայց մինչ թողլով հին անցքերը՝ նոր գաղթականութեանց վերայ միայն ուշադրաւ լինիմք, որպէս զի բաղդակից չլինին եւ սոքա իւ Լէհստան և ի Հունգարիա և ի Վենետիկ և ի Լիվիօրնօ գաղթած Հայոց, որք, ասա՛ղ, ի կորուստ մատնուած են ի սպան։ Աբ-Ալ-Ալ շատ իրաւացի կերպով կը գրէր դեռ անցեալ օր, Ռումանիոյ Հայոց գաղթականաց մասին հողուածութեան կարեւորութեան մասին, «որպէս զի կորստեան վտանգէ փրկուին խրատուելով այն կողմերու նախկին ընաիր Հայ գաղթականութեանց ողբալի կորուստով»։ Ռումանիոյ Հայոց հոգեւոր տեսչութեան պէտքն զգալի եղած էր տարիներ առաջ, և այդ մասին՝ շատ խորհուրդներ ու որոշումներ տեղի ունեցան քանիցս անգամ կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական ժողովոյ մէջ, բայց և ոչ մին կրցաւ գործադրիլ, այժմ որ Ռումանիայիք ինքնայօժար կը խնդրեն զԱրժ. Տ. Գէորգ վարդապետն Երզնկեան, արժանի է և պէտք է հաստատել զայն անմիջապէս, և ես չեմ կարծեր որ Ամեն. Մ. Պատրիարքն Երուսաղէմի՝ զրանայ զայդ շնորհ Ռումանիոյ Հայ եղբայրց համար։

Ինձէ՛ն ետ մտաց անդորրութիւն կը-նամք ունենալ Ամերիկայի նոր գաղթական Հայոց հոգեւոր վիճակին վրայ, քանի որ իրենց ջերմ փափագն յայտնեցին հովիւ մ՚ունենալու, եւ ունեցան յանձին Արժ. Տ. Յովսէփ վարդապետի Սարաճեան, որոյ յորդորանօք այսօր չքեղ եկեղեցի մի եւս կառուցին Ուսաբերի մէջ, եւ Նոր Աշխարհի մէջ Հայաստանեայց Ս. եկեղեցւոյ հնաւանդ ուղղափառութիւնն կը հռչակեն։

Բայց այս յօդուածն ինձ գրելու պատճառն պէտք է դառնամ, եւ ընդհանուր հայութեան ներկայացուցեմ դարձեալ Հնդկաստանի հայ գաղթականութեան վիճակը, հրատարակելով մի նամակ պատճէնն, զոր այս օրեր պատիւ ունեցայ ստանալ մի նոր եւ բոլորովին ինձ անծանօթ մի Հայազգի երիտասարդէ, որ կը բնակի ի Սիմլա քաղաք ի ստորոտս Հիմալայա լերանց ի Հնդկաստան։

Պարոն Մ. Մ. Ա. ընիկ Նոր-Զուղայեցի մեր այս հոգեծանօթ բարեկամին գրութիւնն, եւ ի նմին պարունակեալ խնդիրներն բանասիրաց կը թողում խորհրդածել։

«Կարեւոր ինչ խնդրանս ունիմ ձեզ մատուցանելոյ, զոր կատարելովն կարի յոյժ գոհ եւ երախտապարտ կացուցջիք զիս։ Ձեզ... մասնաւոր տեղեկութիւնք Հնդկահայոց վերաբերմամբ և այլ ինչ ըստ լսածի՝ թէ հետաքրքիր էք գաղթականութեանս հանգամանն ուսումնասիրել, պատշաճ համարեցի դիմել ձեզ։ զի որոյ իսկ ի խնդիր եմ մերայնոցս մասամբ է։

«Արեւմտեան լրագիրներից փոքր ի շատէ տեղեկացեալ եմ զցաւալի կացութենէ հայազգի գաղութից (գաղթականութեանց) Ռումինիական եւ այլոց ոմանց հաստատելոց ի զանազան կողմանս Եւրոպիոյ։ բայց եթէ բաղդատելոյ լինիք, օտարամոլութեան եւ անտարբերութեան մրցողութեան ասպարիզին մէջ, Հնդկահայքս անմոռն իմն յայողութեամբ և գիւրութեամբ արժանի լինելոց են առաջին սեւաշուք մրցանակն ստանալոյ։ ի հարկէ յայսպիսի ընդհանրական իմն ակնարկութեան՝ նշանաւոր բացառութիւնք գոն, բայց թուով այնքան սննշան՝ զի յաւել եւս հաստատեն զընդհանրականութիւնն։

«Երկար գրուցելոյ չեմ, մի ըստ միոջէ թուելոյ մեր թերութիւնք։ հետեւեալ մի քանի պատահարք եւ անձնական փորձառութիւնք, կարեմ բաւ լիցին ստոյգ եւ լիուլի գաղափար ունելոյդ մերայնոցս զարդի վիճակէն։ Խնդիրդ այդ՝ առաւել ճշդօրէն ուսումնասիրելոյ՝ հարկ է ի նըկատի առնուլ ի միջի այլոց զերկոսին զայսոսիկ կէս։ մի՝ թէ գաղթականութիւնս անդադար անուցանի առնուազն տարին 3-4 ընթերցաւարտ երիտասարդօք, որք ամենն ընիկ Զուղայեցի մանկտիք, արդէն նախ քան զմեկնիլն ի ծննդավայրէն, յաւել պակաս քաջանօթ են մայրենի լեզուին, և զարգացած տոհմային ծիսիւք, և ամեն այլ ինչ սեփական յատկութեամբ, եւ հանապազօրէն բոլորքն ևս ուսեալ յազգային վարժարանին որ ի Կալկաթա, չարունակեն դեռ միեւնոյն օգտակար ազդեցութեանց ենթակայ դառնիլ, որ զոգցես պակի անմոռաց դրոշմէր սրբազան մեր պարտականութիւն։ Միւս կէս՝ այն է՝ թէ հազիւ 25-30 ամբ սահած են այն ժամանակամիջոցէ հետէ, որ երկոքին երջանկայիշատակ ազգայինք Մեսրոպ Թադիոսեան և Յովհաննէս Ավդալեան Հնդկահայոց սոսն ծալի ոսկեան միջոցն գործեցին, բազմաշխատ եւ ազգօգուտ գործունէութեամբ՝ և դեռ չատունք կան մնան ընդ մէջ սոցա աշակերտեալք։ Եւ վերն յիշատակեալս բացառութիւնք ամենն պատկանին երկուց դասակարգիցս։

«Առանիկ հարեւանցի իմ՝ քանի նկատողութիւնք։—Ես ճանաչեմ համազգի ոմն, որ որպէս լսեմ, ի պատանեկութեան քաջալրէս կրթեալ ամեն ազնիւ յատկութեամբք, եւ զարգացեալ տիօք մեկնեցաւ ի Նոր Զուղայէ գրեթէ 30 ամաց յառաջ։ Արդէն հայրն ժամանակ մի պանդխտեալ յատաչն ի Կալկաթա, տիւրն ամենայն հրաշագէտ հիմնուս ուսալոց տօթիւ, եւ աշխատէր մանրամասն ի ներկեն վաճառելով, զպարէն կենաց ձեռնարկել։ Ցետոյ գնաց ի Ռանգուն (Բրմատան), ուր ասի թէ՝ անգամ մի յամուրդի գընեալ քանի մի ժանգահար մեռաղեայ իրէղէնս, եւ մաքրեալ զայնս՝ արծաթեայ գտած էր։ զորս շահագործելով դրամագլուխ ինչ կազմեալ, և փոխեալ յայնոյ վիճակի հասեալ։ Այդ ժամանակ լեռնած է առ ինքն եւ զորդին, զորմէ և խօսքս է։

«Որքան բաղդաւորութիւն հօրն, բաղմապատիկ եղած է եւ որդւոյնն, որոյ դրամական կարողութիւնն՝ զլուցեն միլիոնաւոր ֆռանկս։ Ուրի եւ եղբայր՝ կից գործոյն։ ինքն ամուսնացած է տեղացի հայ կնոջ հետ, եւ ութ զաւակունս ունին, որոց վեցն աղջիկունք եւ երկուսն մանչ տղայք։ Տիկինն կիսակատար ծանօթութիւն ունի Հայերէնէն միայն խօսնակներն, գրել կարգալոյն ամենեին անտեղեակ է։ Դիցուք թէ ինչ ինչ հանգամանաց պատճառանօք՝ սեկնոջն յայնոցակ պատեհութիւնք չեն եղած մայրենի լեզուին ուսանողութեան, բայց զի՞նչ ասացցուք անհոգութեան հօրն (առանն) զի զաւակաց եւ ոչ մին հայերէն մի բառ անգամ չգիտեն։ Զէ թէ սոքա անուս մնացած են, այլ ընդհակառակն անդրանիկն՝ օրիորդ որ երկու ամաց յառաջ դպրոցաւարտ՝ ամուսնացաւ ընդ համազգւոյ միոյ որ ոչ միայն համալսարանական քննութեանց մէջ յաղող եղեւ, այլ զատ անդրիներէնէն, տերեակ է գաղղիերէնէն եւ գերմաներէնէն, բայց ա՜ւ՚ զ ոչ հայերէնէն։ Նոյնպէս եւ ծնողքն ամենայնիւ քաջալրն են միւս զաւակաց բազմաթիւ դաստիարակութեան, պէսպիսի գեղարուեստս, եւրոպական լեզուս և ամեն այլ ինչ գիտութիւնս ուսուցանել տալով, բայց դեռ հանելուկ մնայ թէ հայերէնին ե՛րբ հոգալոց են։

«Ես ճանաչեմ մի այլ երիտասարդ՝ որ ի Նոր-Զուղա ծնած՝ քսանէ յաւել ամս անդ զարգացած եւ մայրենի լեզուին հըմուտ՝ անտի մեկնեցաւ իւր 15 տարի յառաջ՝ սեղս հօրեղբօրն մօտ, եւ ապա առանձնապէս յայոնած է նիւթապէս զինքն ապահովել։ Ամուսնացած է ընդ հայուհւոյ եւ երկու դեռահաս զաւակունս ևս ունի։ Ամուսինն բոլորովին անտեղեակ է մայրենի լեզուին, և պարոնն միանգամ զրուցելիս՝ ինձ նոյն զրուցէր թէ՝ ի՞նչ օգուտ հայերէնին ուսանողութիւնն—քանի որ մտաց ունէր իւր անդրանիկն—ատամնատնոցոյ առնելով զկայտառ եւ սիրուն հայկածին մանկանէն՝ որ թոթովէր անդրիերէնին ի խաղուն յոր զբօսնոյր—կրթեալ ի պաշտօն մուծանելոյ բարձրագոյն քաղաքային կամ զինուորական պաշտօնս երկրիս։

Ո՛րքան նախադասելի է անուս և աղքատ գեղջուկն, քան ընդ պատուարժան հայ ընչաւորն։։։։ Ճշդիւ խօսած է նա՝ որ ասացեալ է թէ՝ գլխաւորագոյն սկզբնապատճառ հայութեանս փճանալոյն, եւ ազգահամարի նուազմանն՝ գաղթականութիւնն է։

«Մի քանի այլ տիպարս Հնդկահայոցս կենցաղէ՝ ձեր առաջի արարեալ ապա փութամ խօսիլ բուն նպատակէս։

«Ի քաղաքիս՝ ուր կամ այժմ, (եւ որ նմանի ասին Բաղիշու Սարամբերմ քաղաքին եւ է ամառնային մայրաքաղաք Հընդկաց,) եկին հասին քանի աւուրք յառաջ հայ երիտասարդ ոմն, եւ ամուսնին իւր և երկու հայազգի օրիորդք։ Երիտասարդս ընիկ Զուղայեցի, ոսկերիչ արհեստաւ, մեկնեցաւ ի ծննդավայրէն իւր 11 ամօք յառաջ։ քանի ժամանակ պարապելով յուսումնոյն անգղիերէնին, եթող զարժամանն, և արհեստին հետեւեալ՝ փութով բաղդն այնպէս յայողեաց՝ որ զարդիս երեւելի ոսկերչաց մնին է ինքն։ Գլխաւոր գործատուն է ի Կալկաթա, և տեղ ճիւղ մի բացած ունի։ Նորա գլխաւոր պատճառն թէ՝ իւր գործոց վերահսկող գոլոյ ազգաւ էր, եւ թէ զովարար եւ առողջարար օգով տեղւոյս՝ կազդուրելոյ զինքն եւ զիւրայինս։ Ինքն հասունացած ի տիս, արդէն բաւականին ծանօթ էր Հայերէնի մինչ ի Զուղա էր, իսկ ամուսինն ոչ միայն անտեղեակ մեր լեզուին, այլ եւ խստիւ հակառակ զայն ուսանելոյ, մինչ այսն՝ լսեմ, միանգամ յորդորած էր զնա յայն միտս։ Երկու օրիորդքն որպէս ընկերուհիք, չզարմանաս, թէ նոյնպէս անտեղեակ են հայերէնէն, բայց անշուշտ զարմանաս, երբ խնդաս, թէ ոչ այլք լցեն վերջինքս՝ քան թոռունք յիշատակաց մեր անմոռանալի Յովհ. Ավդալեանի։ Ընթերցոյն ընկերանալոյ հրաւիրեալ էի առ նոսա, քանի մի երեկոյ անցած։ գնացի, և սակաւ չէր դրդիւն զդրդիւն յուսոյ իմոյ, զի միւս անգամ յետո երկար ժամանակի պէտ ներկայ գրանէի ազգայնոցս մի գերդաստանին սեղանակից։ բայց յոյժ յուսախաբ եղէ, զի ամեն ինչ ըստ Անգղիացւոց ծխոյն կարգեալ կարգադրեալ, մինչ անգամ՝ մեր մտերմական զրուցասրութիւնն նոյն օտար լեզուաւ լինէր, եւ հարկաւ խօսակցութիւն մեր ևս ոչ հայ ազգիս վերաբերելի, այլ օտարաց, եւրոպացւոց, ամերիկացւոց, հնդկաց եւ այլոց։ Մին յօրիորդաց սկսաւ դաշնակ հարկանել, և քոյրն ընկերանաւոր երգեցողութեամբ, բայց մի՛ կարծէք երգն հայերէն, այլ անգլիերէն էր։

«Դժնեա՛ղ բաղդ, հաւն ի՞նչ էր, եւ ահա՛ թոռունք ոչ՚ք են։ երկրորդ սերունդ միայն։։։ Սոյն ոսկերիչ երիտասարդն՝ ըստ իւր խոստովանութեան՝ ոչ միայն հայ, այլ և ազգասէր ձեւացուցանէ զինքն, բայց երկոցունց բարեմասնութեանցս՝ ըստ իւր հայեցուածոց վենջնակէան այն է, զի բաւական համարէ անուամբ եւեթ հայուհւոյ հետ ամուսնացած լինելն, եւ թէ ընդունի դայերէն գրեանս եւ լսի գիրս եւ ասա՛ իւր արդարան պարտականութիւնն առ ազգն՝ կատարած։ բայց զի՞նչ վասն իւր որդւոյ ազգային պարտականութեան, չէ յայտ։ Մինչ ի Կալկաթա գտանէր, ամն առաքեալ էր նմա հայ վիպասանի միոյ աշխատութեանց մին, եւ առաջնեմ ասէր թէ քանի մի էջս ինքն ընթերցած եւ յորդորած էր զի ծանօթք իւր եւս կարդան՝ այլ ունայնասէրք։ Բանզի նոքա յաւել սիրէին Անգլիացի բանաստեղծից հետ զբօսնուլ, եւ զուարճանալ օտարին ներքոյնանս կարդալով, եւ օտարին գործոց տեղեկանալ՝ կամ Վոլթըր Սքօթին վէպս ընթեռնուլ, եւ Սկվամոյ պատմական անցեալ ծանօթանալ և նոցա մեծագործութեամբք և բարեմասնութեամբք հրճուիլ։ Գոանին ի դասս եւ դպրոցընկերքն իմ, որք յորժամ մեք տեսեալ չիցք թէ գոանին հայերէն վիպասանութիւնք, գանգատիցք եւ ասիցք,—ո՛հ թէ լինէին մեզ յատուկ վիպասանք Scottի և այլոց նմանք։ բայց մինչ նոյնպիսի հանճարեղ եւ զուարճաթոս մի հեղինակի աշխատութիւնան առաջի առնես, դեռ մնան անտարբեր։ Դուրեթ Սիւնեցին առաջին փորձն էր՝ որով ցանայի նոցա ճաշակն սրել, «Ծերենցի և այլոց աշխատութեանց հետամուտ գոլոյ բայց ինչպէս առակն ասէ, «Զուտն արդէն ի գլխէն նեխած եւ փտած է»։ որով նշանակիմ թէ սոցա օտարամոլութիւնն ոչ այնքան պնու է զի չունիմք սեփական չատ ինչ որ զնոսա հրապուրէ Անգլիերէնի մէջ։ այլ արդէն սխտացեալ, օտարին ամեն ինչ գերադասեն բուն հայերէնին։ եւ տարակոյս չունիմ, զի եթէ կարելի լինէր բաղում ինչ յօժարակամ գործէին, միայն զի ազգութեան ամեն ինչ յատկանիշք յանձնոյ իւրեանց բառնային։

«Այլ դաժան ճակատագիրն արդէն գրոշմած է նոցա երեսաց ամեն գծագրութեան մէջ մի մի յատկանիշ հայկական։ այնպէս զի ոմանք եթէ փորձած են զանուանս կերպարանափոխելով եւ օտարին նմանեցուցելով, այլ նոցա հանդիպելիս՝ գծուար ինչ չէ զսա կամ զնա հայ որոշելը, թէկուզ Աւետիքն՝ Արեղ գարձուցած լինին։

«Հայ վարժապետի տիպարն եւս է հեռուեալս։ Սա Նոր Զուղայեցի լեհասակ երիտասարդ էր եւ ժամանակ մի վարժապետութեամբ զբաղած էր նախ քան զմեկնիլն անտի։ ի Կալկաթա յազգային դպրոցի հայերէնի ուսուցիչ և մեծագործ մայն վերատեսուչ էր։ Զանձնականէն չունիմ անարժան ինչ խօսելոյ, այլ ընդհակառակն մայրենի լեզուին քաջահմուտ, միեւնոյն ժամանակ ազնիւ բարուց և վարուց տէր, միշտ ջանացած է տարագիր և անտէր դեռահաս մանկանց (գրեթէ ամբողջովին Զուղայեցիք) թէ՝ հայր և թէ դաստիարակ լինել։ Նորա աշակերտած բոլոր երիտասարդք ևս, այս աշխարհի տաժանակիր եւ մաքառիչ ասպարէզն անտէր անտէրունչ մտեալ, մի ըստ միոջէ ամենքն ևս այսօր մի պաշտօնի կամ գործոյ հաստատեալ, նիւթականապէս փոքր ի շատէ ապահովեալ են։

«Տասն եւ հինգ ամք անցած են նորա ամուսնանալոյ հետէ, եւ տիրէնն ըստ յիշատակելոյս հայուհի է անուամբ եւեթ ի հարկէ։ բայց տե՛ս զի վարժապետս փոխան գուն գործելոյ զամուսնին օտարամոլութենէ փրկել, նոսասեմեր դատէ նորա հետեւելով եւ ինքն կորնչիլ։ Վարժապետս ազգութեան հանգամանաց բոլոր հմտութեամբ, ոչինչ ազդեցութիւն չունեցաւ յինքեան, որ գոնէ մի այնպիսի հայ տիկին չկարաց գտանել ի հատարուկութիւն մեր, որոյ օրինակէն դրդեալ այլք ևս հետեւէին հայագիտութեան։ ընդհակառակն վարժապետս այնքան թուլամորթ եւ անտարբեր գտաւ, զի ամուսնոյն թերարդութեամբ եւ ինքն յոտ օտարամոլ դարձաւ։ Կարծես դատագիրն ծալելով եւ դատաստանական դուռս գնալով, նոյն ժամայն եւ բարձի՛ թոդած լիներ եղբարարութեան ամեն զգացմունք։ Նորա տուն եւ տեղիք այլոցկոչինչ զանազանած էր թէ՝ զարդիւքն եւ թէ՝ կարգ կանոնով և թէ՝ Անգլիերէնին միշտ գործածելովն եւ թէ այլ ամենայն մասամբ։ Վարժապետս ձեռնն մի անդամ տեսած չեմ ազգային լրագիր մի, թէեւ անխոնջ կարդացող էր, նոյնպէս հայերէն մի վէպ, բանաստեղծութիւն եւ այլ ինչ գրուած։ ընդհակառակն իւր բաղդաւոր աշխատանաք զանց չառած դեռ պարապ գտանէր Անգլիերէն չատ գիրս կարդալ։

«Իսկ մեր կղերականաց մասին, չատ անմխիթար լինի գրել։ հայ ժողովուրդն ընդարձակ իմն առաքինութեամբ որ յատուկ է մեզ, միշտ յարգած է եւ անկնածած զկղերականս։ ամենայն պարագայից մէջ մեր ներկայացուցիչ եւ առաջնորդս նոքա եղած են։ այնպէս զի հատարարքն ի Զուղա թեմական եպիսկոպոսն յորջորջին «Առաջնորդ»։։։ Ասա՛ ի Հնդկաստան ևս, միանգամ ոչ երկար անցած՝ նոյն բարձր պատուոյ եւ համակրանաց տեղի բռնած էին մեր վիճակալ քահանայք, բայց ամեն բան փոխած է այժմս, ժողովուրդն եւրոպական քաղաքակրթութեամբ յառաջդիմեալ, բայց մեր քահանայք նոյն ասպիսանաւ եւ յաւել ևս, անուս և անկիրթ եղած են, ի բաց առեալ մի քանի արժանաւորքն։ Ոչ կրօնի մէջ և ոչ ազգութեան հետ մեզ հատատուն ձիրս ունին, և ոչ մտաւորական կարողութիւն, հարկաւ ուրեմն մին մեսոյն հետեւելով՝ մոռանամք թէ զազգային մեր և թէ Հայաստանեայց սուրբ և ուղղափառ կրօնն։

«Փորձեցի կարճառօտ մի հայեացք ձգել, որով ձեզ դիմաց արարի յատկանիշ տիպարս զարդիս Հնդկահայոցս երիտասարդութեան։

«Մինչդ մի՝ ճար մի՝ մեր գաղթականութիւն վերկելոյ մօտալուտ կորստենէն, յեսախոյզ եմք գտանելոյ, եւ ասամ անտ տեղեկանալով թէ որո՞վ յայողած են մեր գաղթականութիւնք յեւրոպա եւ ի նորումն Յամերիկա, մեք ևս համգրած եմք թէ այնու ետեւ յաջողել մարթ է և մեզ։ Ուստի մեզ համար հարկաւոր է վարդապետ եւ կամ աւագ քահանայ մի, որ կարողանայ զժողովուրդն կրթել, բանիւն հոգեւոր եւ Հայաստանեայցս եկեղեցւոյն ուղղափառութեան քաջանօթի, որ և կարեւորագոյն է և հարի՝ զի ծանօթ լիցի Անգլիերէնին, կամ գոնեա՝ քաջահմուտ գաղղերէնին, որոյ զորութեամբ եւ փոքր ինչ աշխատանօք մարթասցէ նմա՝ առաջնոյն լեզուաւ քարոզ խօսիլ, եւ այնու հաղորդակցութիւն պահել ընդ ժողովրդեան։ բարերարոյ եւ քաղաքացի բարուք եւ վարուք, եւ հուսկ ամենայնի այնպիսի՝ որ արդէն մեր պիտոյից համաձայն ուր ուրեք աշխատած լինի։ Արդեօք դուք ծանօթ էք մի այնպիսի անձին, որոյ համար ձեր երաշխաւորութիւն բա՛ւ լիցի ընտրել դնա վիճակաւոր գլուխ մեր եկեղեցւոյն ի Կալկաթա, որ եւ թեմս Դեր. սրբազան եպիսկոպոսին հաստատեմն առնել նոյնպէս եւ ժողովրդեան հայոց ի Հնդիկս։ ի Բրմատան եւ ի Ջաւա կղզւոջ նա պաշտօն ընդունելի եւ այցելութեամբ հովուեսցէ պարբերապէս։

«Մեր քահանայք ի Կալկաթա ամսաթոշակ առնուն իւրաքանչիւրն ամսոյն 120։ Հնդ. ռուբիս, որ ասել է իրր 220 ֆրանքս, ձրի բնակարան և այլ քանի մի անտեսական յաջողութիւնս։ Հաշուէս դուրս է ժողովրդեան ծխական տուրքն, և տարակոյս չունիմ որ եթէ այսպիսի մի անձն լինի, եկեղեցւոյն հոգարարձութիւնն եւս՝ փոխանակ երիս քահանայս պահելոյ, երկոքումբք եւեթ բաւականացի, որով պակասելոյն ամսաթոշակն յաւելցի եւ տացի ընտրելոյն մեր, և հանիցի ամսականն առ նուազն գուցէ 400 ֆրանկաց։ Ուրեմն տեսանիք, թէ ըստ նիւթականին բոլորովին ապահովեսցի նորա վիճակն։

«Մեր եկեղեցին հարուստ կալուածս ունի եւ ծոխ եկամուտ, այլ ա՜ւաղ զի զայն գործածելոյ հմտութիւն չունին մեր հոգաբարձուք։ Վերջերս գրած են Գեր. նորընտիր Եսայի եպիսկոպոսին ի Ն. Զուղա՝ խնդրելով, զի կրթեալ քահանայս առաքեսցէ։ արժանաւոր պատասխանի գտած են, որով նա պատուիրէր, զի եթէ այդպիսեաց ցանկան, ուրեմն ինքեանք նախաձեռն հանդիսանան յընթերցարան մանկտւոյն (Կալկաթայի ազգային դպրոցին)։ որոշելով զոմանս ի նոցանէ եւ ապահովելով զապագայս նոցին։ և ինքն ամենայն ուրախութեամբ ունի ըստ կրօնականին եւ հոգեւորականին դաստիարակել զնոսա և հմուտս առնել և տեղւոյս քահանայ կարգել զնոսա։

«Մեծամեծ բաղդաւորութիւն եղեւ թէ մեզ և թէ անտէրունչ Զուղայեցւոց համար Գեր. Եսայի եպիսկոպոսին առաջնորդութիւնն և մեծ է մեր յոյս թէ նա արժանաւոր խնամատար լիցի մեզ իւր փորձառութեամբն ի Մանչէսթէր եւ ի Լոնդոն։

«Ահա այս է՝ առաջինն ի կարեւոր խնդրանացս։ զի բարեհաճեսջիք մի այնպիսի ոք եկեղեցականէ զեկուցանել նրաստոս, ընդ որ անհունս երախտապարտ եղէց ձեզ։ որպէս զի եւ մեր տեղեկացեալ ընդ արժանաւորութիւն ընտրելոյն՝ խնդրարկու գնամք հոգաբարձութեան և առաջարկեմք։ և այսպէս հետեւոյ լիցուք այլոց մերազանց գաղթականութեանց արարողութեանց։

«Իսկ երկրորդ խնդիրս է, զի բարեհաճեսջիք ծանուցանել մեզ, թէ յո՞ւմէ և ո՞ւստի կարելի է չահաւէտ սակարկութեամբ գնել մեզ պիտոյ գրեանս, և այլ պէսպիսի հարկաւորս, քանզի հարկ համարիմ ծանօթացուցանել ձեզ, թէ որչափ Հնդկահայոցս վերաբերմամբ ցաւալի կացութենէն գրեցի, սակայն փոքր ի շատ միխիթարական է յիշատակել, զի ընդ բարեկամին իմոյ եւ սիրելւոյն ձեր Մեսրովպ Յ. Սէթին, ձեռնարկած եմ (որքան նուաստս անձնական կարողութենն թոյլ տայ) տարածել ի մէջ հատարակութեանս հայերէն գրեանս եւ զայլ հրատարակութիւնս։ Ուրախ եմ գրել զի Մեսրովպ ոչ միայն հմտակիր եւ համոմիտ եղած է, այլ եւ յանձնառու եղած է Հայերէնի դասատուութիւնն առնելոյ օրիորդաց եւ երիտասարդաց որպէս զի փոքր ի շատէ փորձեմք եւ ջանամք հայերէն լեզուն կենդանի պահել, ուստի եւ մտադիր եմք ազգային—գրադարան և թանգարան հաստատելոյ մեր կարեւեալ զհոգոյութեամբ, և ընդ նմին և մի գրամատունս։ Շնորհակալ եղէց յոյժ եթէ այլ և այլ գրամատանց գրացուցակս յղէք մեզ, և մինչ վերջաւորիմք զոր ինչ գնելոց եմք, հաւատի եղէց զի ձեր ազդեցութիւնն ի գործ պիտի դնէք գործին օգտակարութեան համար բարեխօսելով։

«Գրամատունոցէս զոր ինչ չահ ընկալցուք, ամենն դիցուք ի յառաջդիմութիւն թանգարանիս եւ այլ օգտակար ձեռնարկութեանց։ որով որքան յաւելցի մեր չահն, այնքան յաւել լիցի մեր քաջալերութիւնն վասն գործունէութեան։ Արդէն առանց աջակցութեան ուրեմք, իմ առանձին ակզնակալութեամբ մնած եմ յայսպիսի ձեռնարկս եւ արդէն իրր 600 ֆրանկս ծախսած։ Օհ եթէ լինէին Մեսրովպայ նման և մի քանիք ի հասարակութիւն մեր յայնժամ մեծ մխիթարութիւն լինէր։»

Մինչեւ ցայս վայր, ընդօրինակելով յարգոյ նամակագրին խօսքերն կ՚անդրադառնամ հրաւիրել մեր հոգեւոր իշխանութեան ուշադրութիւնն առ գաղթականութիւնս հայոց, որպէս զի ամեն ջանք եւ զոհողութիւն ի գործ դնեն պահպանել զանոնք իրենց Ս. Կրօնին եւ հաւատոյն մէջ, տալով նոցա արժանաւոր հովիւներ եւ ժրաջան մշակներ։

Նամակագրին լեզուն որչափ ազատ երեւնայ, բայց միաքն ու հոգին բացորոշ է։ կը ցանկայ իւրոսանն մի դարման տանիլ եկեալ հասեալ չարեաց, եւ լաւ համոզուելով որ ազգ դարմանի առաջին կէսն է հոգեւոր հովուաց գործակցութիւնն կ՚ընդրէ մի արժանաւոր վարդապետ, կամ քահանայ, որպէս զի նորա քարոզութեամբ եւ անձամբիր առաքելութեամբ հատատուն գոտեպանեսցէ՝ իւրեանց նախահարց Ս. Կրօնի մէջ։ Արդ՝ եթէ առաջարկած պարմանելով կը գտնուի մեր եկեղեցական հարց մէջ յանձնառու գնալոյ ի Հնդկաստան, կարող է դիմել առ մեզ ի խորհրդակցութիւն։

Երկրորդ կէսն է, ինչպէս տեսանք, հայ լեզուի ընթերցանութեան տարածումն ի մէջ ժողովրդեան, ուստի եւ յայտնելով թէ ընթերցարան եւ գրատունս առանց բանալու ձեռնարկած է, կը խնդրէ այդ մասին օժանդակութիւն ի հեղինակաց եւ ի հրատարակչաց, որում ես յուսալից եմ թէ պիտի յաջողիմ երբ դիմեմ հարկ լինի ինձ առ նոսա։

Ո՜վ ժամանակ, ո՜վ փոփոխութիւն։ մինչդեռ Հնդկահայք ասան յառաջ քան զերեսուն ամս, գրագէտներով, քաջ հայագէտ հեղինակներով, օգտաշատ լրագրութիւններով, ծաղկեալ տպարաններով կը փայլէին եւ կը պանծային, այսօր մեր հեռատեսացց գրոց եւ հրատարակութեանց կարօտ կը մնան։

Եւ մինչդեռ, յառաջ քան զայս արժանաւոր հոգեւորական հովուութեամբ Տեառն Յովհաննու Խաչիկեան խաչակիր Աւագ քահանայի, կը մնանէր առ ջուրս հանգստեան, այսօր մի այնպիսի քաջարարութեան հովուի պէտքն անհրաժեշտ ի՛զգան, վասն անձնաղոհ ծերութեան նորին, որ այլ եւս չունի կարողութիւն ի տուէ և ի գիշերի, ի ժամու և ի տարաժամու հանանիլ, և մատակարարել զբանն կենաց և զդրդակցութիւն իւր ընձեռել ի պահպանութիւն հօտին։

Կարդն է յիշել ասա, թէ այս հոգեսէր, ջանասէր, առաքինի եւ եկեղեցւոյ նախանձախնդիր պաշտօնեայն թէկուզ առ տարութեան ծերութեան (84 ամեայ) մեկուսացեալ է ի տան բայց երբ սակաւ ինչ զօրութիւն զգայ յանձին, դարձեալ գնալով յեկեղեցի կը մխիթարէ զժողովուրդն Աստուածային քարոզութեամբ։ Զէ տարացած երբէք իւր հոգեկան կարողութենն, այլ միշտ աննկուն արութեամբ կը պաշտպանէ զիւր եկեղեցին բանիւք եւ արդեամբք, որոյ գլխաւոր ապացոյց տուաւ իւր նոր մի առաջադրութիւնն, ինքնայօժար նուիրելով 200 անգլ. ոսկի ի նպաստ տպագրութեան Հ՚ՍՄԱՐԲՈՒՌ ՅՈՒՆԻՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ, մինչդեռ իմն նուաստութեան, եւ որ այժմ կը տպագրուի յերուսաղէմ տպարանս մեր գերարգոյ Ս. Վանուց, հրամանաս Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարքի։

Ամենակարեւոր պէտք մ՚էր այս մատեան, որ մինչեւ ցայժմ չէր յաջողուած տեսնել յԱգդիս, եւ որմէ հետեւ յոյժ մեծամարդ մի գործ է սորա տպագրութիւնն, իւրաքանչիւր Աստուածասէր Հայու պարտքն է օժանդակել այնմ, բաժանորդ գրելով եւ ըստ Յայտարարութեան նոյն սուրբ Վանուց, ինչպէս հրատարակած են լաւագիրք։

Ի վերջոյ մաղթելով՝ որ այս գաղթականութիւնք այլ եւս տեղի չունենան, եւ հայ ժողովրդն իւր բնավայրին մէջ մնալով օգտակար հանդիսանայ երկրին եւ մարդկութեան, սրագրիս կը ցանկամ եւ կը խնդրեմ որ արդէն գաղթել մեր եղբարք չմոռանան իւրեանց մայր լեզուն, եւ մայր եկեղեցին։

Որոյ եմ և մնամ յետին ծառայ
եւ սպասաւոր
ՅՈՎՀ. ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԿՐԵԱՆ
Ի 4 Նոյեմբերի 1891 Բերա

ՄԱՀ—ՏՈՒՆ ԵՒ ՄԱՀ—ԵՐԳ

ՅԱՐԱԲԿԻՐ

Մանենք տուն մը յորում մահու գրժբաղդ գոհ մը տարածուած է անկենդան՝ մեռելական դալուկն զգիմօք։ Բայց նախ մի քանի բոպէ կանգ առնումք անոր դըռան առջեւ, և դիտեմք հեռագնահ խուժող բազմութիւնն՝ որ կուգայ կը խառնուի կարտուս (1) (տիտանք) տալու համար սգաւորին։ Ահա կանոնց խմբակ մը, զարդարուած իւր՝ տեղւոյն հանգամատ՝ ամենէն գեղեցիկ ու ծանրագին զգեստներով, դէպի մեր կողմը կը փութայ։ ի սկզբան կը կարծես թէ հիմնական հանդիսի պիտի երթայ, և կամ ճոխ խնջոյքի մը։ Բայց ոչ, ուղղակիս մահատան (2) դռնէն ներս կ՚անցնի։ հետեւինք մեք ալ իրեն, այժմ կը տեսնեմք սան սենեակներէն մին լի սրտոց բազմութեամբ, որ պատշաճութեան սահմանի մէջ կը կատարէ իւր մարդասիրական պարտքը տիտել ջանալով հէ՛ք վշտացեալն, տանուտէրն ու նորա մերձաւոր և հեռաւոր ազգականներն, իսկ ուրիշ մը անշուշտ աւելի զարգարուած՝ կը գրաւէն ազգական, բարեկամ, դրացի եւ երբեմն օտար իսկ կանայք, որք առ հասարակ կ՚ողբան, կը հեծեծեն, կը կոծեն, եւ ի տեսիլ նորեկաց՝ մանաւանդ եթէ պատուաւոր համարուած տիկիններէն են՝ զանոնք յարգելու համար արժանապէս՝ պարագային և հանգամանաց հաւեմատ՝ պէտք է լաց ըսեն՝ յանուն նոցին, որք պիտի արեն իրենց ականջը լաւ լսելու և զգաստարելու համար մէն մի բառն յերբեմն եղեր երգին, վասն զի և դարձին իրենց սեւէն ո՛ որ և հանդիպի իրենց պիտի հարցնի, «քեզի ալ լաց ասի՞ն, ո՞ր կինն ինչ ասաց ևն...»։ Այդ օրը, Մելքոմենկ փոխ առած է իւր քնարը պատաւոյ մը կամ նորահարսի, որ կը լարէ նորա ողբերգական թելերն և յոյժ մեղմագն

ԻՆՔՆ ԵՒ ԴՈՒ

Ո՛վ պիղծ աղջիկ որդ համբոյրք
Ի գին ոսկւոյ կը վարձուին,
Կը հարցնես թէ գգուանոքդ
Ինչո՞ւ իմ լանջք չը բորբոքին։—
Թէ բոցավառ այտերուս վրայ
Ինչո՞ւ գաղտնի արցունք սահին.
Ո՛հ լըռէ՛. բա՛ւ են ցաւերս ալ.
Մոռնալ կ'ուզեմ, կ'ուզեմ մոռնալ.

Ինքն ալ քեզի պէս սեւ աչուի՝
Հասակագեղ էր քեզ նման.
Եւ ի՜նչ անձկաւ այն թարմ այտերն
Իմ այտերուս վերայ հանդէսն.
Երբ մեր շրթունք և հոգիներ
Խառնուէին բերնէ բերան...
Կը նորոգին վերքս...ո՛հ բաժակ մ'ալ
Մոռնալ կ'ուզեմ, խպա՛ մոռնալ։

Եւ սակայն նա հրեշտակ մըն էր.
Ի՛մ գրկաց մէջէ բացաւ դաշտունս.
Ի՛մ միտքս անոր կ'առաջնորդէր
Վերաթռուելէ յաստեղատունս.
Իր ամթլեան սիրոյն ժպիտ
Ի՛մ այտերուս նախ սփռեց լոյս։
Քեզ իմ ոսկիս, քեզ կեանքս անգամ.
Բայց գինովցուր զիս...զինք մոռնամ։

Եւ համասպրամ նարնջեայ մէջ՝
Ընդ լուսնեկին ճերմակ լուսով՝
Վիպքս փաթթած նա կաթոգին՝
Եւ արձրկած մազերն ի հով.
«Սիրէ՛, կ'ըսէր, զիս. քանզի ես
Հիւծեալ մաչիմ այդ քո սիրով...»
Եւ դրժեց... կին դու՝ բաժակ մ'ալ։
Ո՛հ ինչո՞ւ չեմ կրնար մոռնալ...։

Զուարթ աղջիկ՝ դու գըթալով
Խոր վէրքերուս՝ կը կարեկցիս...
Սո՛ւրբ են արցունքդ որ կ'ըսփոփեն
Արիւնլուայ անոյշ հոգի,
Եւ ընդ աղօտ բանն դարձեալ
Մըտացս առջեւ գլխակեալ երկինս...
Բայց մի՛ սթափեր զիս... թող թմրեալ
Թող արտասուել ինձ և մոռնալ։

Թող արտասուացս այս կաթիլներ
Կայծակ դառնան իրեն ճակտին.
Լաւահառաչ ուրուականներ
Դիշերն ի բուն վազեն ետին.
Եւ զիս յիշէ... ու ի զուր թեւերն
Որոնելու զիս կարկառին.
Եւ մեռնի՛... ոհ ո՛չ... ի՛նձ մահն ալ՝
Թէ զինքն անով կրնամ մոռնալ...։

ՊԱՏԱՆԵԱԿ

ԿՈՂՄԱՆՈՅԹ ԴԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ

Ստէպ կ'ըսուի թէ, զոյգացեալ մեղաւորի մը համար աւելի վայելք կան երկնից մէջ՝ քան հարիւր արդարի որք կը յարատեւեն փրկութեան նեղ ուղիներուն մէջ։ Ճիշդ մի և նոյն բանն է գժոխոց մասին։

Թող կին մը օրինաւոր կամ այլ կերպով տիրէ մարդու՝ մը որ կը կատարէ իւր անձնասիրութեան, հոգւոյն կամ պտին ամէն պահանջքն, դարձեալ ապահով եղիք որ եթէ այսօր մազերուն մէջ նոր ծաղիկ մը ուզէ, եթէ զգեստին նոր զարդ մը, դէմքին նոր ժպիտ մը հնարէ, այդ ծաղիկը, զարդը, ժպիտը, չեն վերաբերիր այն երջանիկ մարդուն, պաշտեցեալ մարդուն... կնոջ մը զարդարանքն անծանօթ դից համար կառուցեալ խորան մ'է։

Ամուսինը, այսինքն տարիաւորը, կը ներկայանայ գեղեցկութեան կողմանոցներուն մէջ՝ իբրեւ մեքենապետ, զարդարիչ, յուշարար։—Բեմեղրէն անդին կը գտնուի՝ նա որուն համար կը ներկայացնեն խաչը։

Երիտասարդ, գեղեցիկ ու սիրահարեալ մարդ մը կ'ամուսնանար վերջապէս հրապուրիչ այրիի մը հետ, չգիտնալով հարկաւ այն խրատն զոր կուտար Հռովմայեցին՝ նման պարագայի մը մէջ «Գոնէ ձախորդ գուշակութիւն մը կ'ըլլայ ինքզինքս յանձնել այն նաւուն որուն մէջ կորսուած է նախորդս»։

Մի քանի երանելի օրեր անցունելէ յետոյ, երկկողմնակի սկսան դարձեալ առաջուանը դառնալու, այսինքն ամէն մէկն իւր նախկին սովորութիւնները ձեռք առնուլ։

Իրիկուն մը, երբ երիտասարդ ամուսինը ներկայ կը գտնուէր, միանգամայն աչքէ անցունելով օրագրերն, կնոջը գիշերային պատրաստութեանցը որոց կ'օգնէր հմուտ սպասուհի մը, ցաւօք տեսաւ թէ թուղթի կտորներու մէջէ կը բանտարկուէին այն առատ, գեղեցիկ, խիտ եւ ճկուն մազերուն ոլորքն, որոց ամէն մէկը կարծես սիրային ոսկեթել կապերով պատած էր իւր սիրտը։ «Սիրելիս, ըսաւ, ամբողջ երեկոյթը պարահանդխին մէջ անցուցիք, պարեցիք, դաշնակ զարկիք, ամէն կերպով յաջող եղաք.— դիտեցի, թէեւ քիչ մը ակամայ, թէ այդ նուագին մի միայն պատրաստութիւնը և ուսումնասիրութիւնը ինձ պահուեցան, եւ թէ ուրիշներուն հետ միայն՝ ես ալ կարողացայ վայելել այդ փայլուն դաշնակահարութիւնը։—Այս իրիկուն միւնոյն բանը պիտի լինի ձեր գեղեցիկ ու սիրեցեալ մազերու մասին։—Ամենուն հետ զմայլեցայ այդ առատ ոլորքներուն վրայ, բայց անձիս համար մի միայն թուղթի կտորներ պիտի ունենամ»։

—Էհ, Տէր Աստուած, ի՞նչ կ'ընէք, գոչեց տեսնելով որ ձեռնոց կը դնէր։

—Մեծ խնամոց կը պարտիմ, պատասխանեց կինը, ձեռներուս այն նշանաւոր սպիտակութիւնը, որով կը հաճիք հպարտանալ եւ երջանկանալ։—Բոլոր կենացս մէջ ձեռնոցներով պառկած եմ։

—Բայց, սիրելիս, միթէ կ'ուզէք ձեր գեղեցկութեանը համար ընել ինչ որ կ'ընէք ձեր զգեստներուն, գոտիներնոց և այլոց մասին։ Երբ պարահանդէսէն ետ կը վերադառնանք, զոնոնք կը վերցնէք եւ խնամօք կը փակէք արկղերու եւ տուփերու մէջ։

Այս դիտողութիւնը գէշ առնուեցան, և երբ կրկնուեցան, ցնորք ու յիմարութիւն կոչուեցան։

—Ի՞նչ, միթէ կ'ուզէք որ ամենքն ալ ըսեն թէ ձեր կինն ըլլալէս ի վեր օր ըստ օրէ կը տգեղնա՞ւ։ Եթէ այս իրիկուն մազերս թուղթի կտորներով չի պատեմ, վաղն առաւօտ գլուխս բոլորովին գռուզ և մոլաառուտ կ'ըլլայ, եւ ինչ որ աւելի գէշ է՝ իրիկունը մազերս չեն ոլորիր ու որդոտում տխուր ուսերէս վար կը թափին։

—Ներեցէք, սիրելիս, բայց ինչո՞ւ չէք շտկեր ձեր մազերն այնպիսի ձեւով մը որ այդքան պատրաստութիւն չի պահանջէ։ Քանի որ ձեր մազերը բնականէն գանգուր չեն, մի՛ ոլորէք զանոնք։ Ցերեկուան համար այնպիսի սանտրուածք մը ընտրեցէք, հարիւր ձեւ կայ, որ չի պարտաւորիմ ամէն գիշեր մոխ ընել խել մը թուղթի կտորներու խշրտոցն՝ որ ջղերուս կը դպչի։

—Բա՛հ, այդ տեսակ բաներէն դուք ոչինչ չէք հասկնար։ Մեր ամուսնութենէն առաջ, անգամ մը, լաւ միտքս է, ոտանաւոր մը չմեցեալք այն մազերուն վրայ որոց դէմ կ'ապստամբիք այսօր։ Տղին մէկն ալ քսան եւ չորս ոտք կը պարունակէր։ ոլորքներուս գովեստն նուազ երկար տողի մը մէջ չէր կրնար սեղմիլ, ուստի պէտք կ'ըլլար ոտանաւորը նիւթին հաւասարեցնել։

—Կը ծիծաղիք, բայց ոչ իրաւամբ։ Հապա այդ ձեռնոցներն, այդ սոսկալի ձեռնոցնե՞րը։

—Ի՞նչ, կ'ուզէք որ ես ալ կարմիր ձեռներ ունենամ ինչպէս տիկին * * * որով այնքան զբաղեալ կը թուիք այս իրիկուն։

—Ո՞վ, ե՞ս, տիկին * * *, կ'երդնում ձեզ թէ...

—Ո՛հ, մի երդնուք, բարեկամս, ձեր անհաւատարմութիւնը արդէն բաւական պատժուած կը լինի եթէ յայտնիք։

—Բայց վերջապէս, սիրելիս, չէ՞ք կըրնար ձեր գեղն քիչ մ'աւելի բնական ձեւով ներկայացնել։ սքանչացողներուն եթէ կայ պտուղ մը որ հում ուտուի, այն ալ գեղեցկութիւնն է։ Ասոր համար ալ կարելի է մէկդի թողուլ այն երկար բարակ գործողութիւններն որոնց զոհ կ'երթամ։ Զէ՞ք վախնար որ ես ալ խոհարարներուն պէս ըլլամ, որոց ալսորժակը վերջապէս կը փախչի։

Եւ այսպէս երկար ատեն կը շարունակէր։ Իւր խօսքերը կնոջը գլխուն շուրջը կը թռչտէին, ինչպէս գիշերային փոքրիկ թիթեռնիկներն լամբարի լուսաւորդունդին չորս կողմը. անոր կը զարնուին առանց ներս մտնելու։ Բայց իրմէ խընդրեցին որ քիչ մը դուրս ելնէ։

Քառորդ մը յետոյ վերադարձաւ։ Ամուսնական սենեակը լուսաւորեալ էր փոքրիկ կանթեղով մը որմէ կ'արձակուէր միայն կապուտակ լոյս մը, նման այն ճառագայթներուն զոր կ'արձակէ լուսինն ամպերուն ետեւէն։

Այն ատեն տեղի ունեցաւ պարզ տեսարան մը, նման անոր որ կը ներկայացնէ Բէօ և որուն մէջ Քըրէ շբաշ ---է իւր մեծ մայրը կը կարծէ զգայլը։ «Ի՞նչ երկայն թեւեր ունիս մեծ մայր»։ ևն...։

—Էհ՛, բարեկամ, ի՞նչ կը նշանակէ այդ հագուածքը։

—Ոչի՛նչ եւ կամ թէ քիչ մը բան. ձեր օրինակին հետեւեցայ։ Ձեռքերու գեղեցկութիւնը մեծ վայելչութիւն մ'է, իմ ժամանակէ մ'ի վեր շատ աւրուած ըլլալուն՝ զոյն պիտի խնամեմ։ Հիմակու հիմայ ուրիշը չունենալուս պատճառաւ՝ սեւ այծեմորթէ ձեռնոցներ դրի։

—Տէր ողորմէ՛, այս ի՞նչ է...։

—Հա՛, այո՛, վաղն առաւօտ որսի պիտի երթամ, ըսի որ կանուխ արթնցնեն զիս։ Ընդհանրապէս առաւօտուն ոտքերս ուռեցած կ'ըլլան եւ կօշիկներս ալ նոր ըլլալով կարելի չպիտի ըլլայ հագնիլ զանոնք։ Զի հանեցի ուրեմն, բայց ներումն կը խնդրեմ ձեզմէ՝ խթաններուն համար, —չեն քակուիր. քակուող խթաններէն հրաժարած եմ։

—Է՛հ բայց...։

—Աստուած իմ, սիրելիս, ի՞նչ չուսի կը հանեն ձեր թուղթի կտորներն։

Կարծեմ թէ վերջ ի վերջոյ կողմնակի զիջողութեամբ կարողացան համաձայնիլ։

Թարգմ. Մ. Ց. Ն. — ԱԼՅՈՆՍ ԴՈՒՌ

ՔԱՐՍԷՆ ՍԻԼՎԱ
(Ն. Վ. ԷԼԻՍԱԲԷԹ ԹԱԳՈՒՀԻ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ)

ԱՍԴՐԱ

Շարունակութիւն. Նոյմբ. 9է Շաբաթ Դեկտեմբերի 32

ՕՐԱԳԻՐ ՄԱՐԿՈՅԻ

ՊՈՒՐՏԱ, 25 Սեպտեմբեր

Սանտէր վերադարձաւ, եւ հիմայ ամէն բան կարգին է։ Գոնայ վերստին իմ սիրելի ամուսինս՝ առաջուան պէս։ Շրթունքը վրայ ունենալով՝ «Ա՛ռ ինքդ ինքզինքդ ինձ ետ տուր»։ Ինչպէս ուզեցիր։ Ինչպէս ուզեցիր։ Ինչպէս ուզեցիր

տնէ Ռուսիոյ՝ սովուն առթիւ։ Ջերմապէս կը համակրի Քանոքի կոմսին արեւելեան աշխարհավարութեան։ Տեղեկաբեր Տքթ. Ֆալք հերքեց Աբոնեի կոմսին կարծիքը թէ Աւստրիա — Հունգարիա չափազանց կրաւորական քաղաքականութեան մը կը հետեւի։ Քանոքի կոմսին պուլկարական քաղաքականութիւնը դիւանագիտական շատ գեղեցիկ գործ մը կը համարի, կի առանց դպչելու մեծ տէրութեան մը դիրադրութեան, յաջողած է նպատաւոր ճամբու մէջ դնել իրերը։

— —

ՅՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՀՌՈՄ, 27 Նոյեմբ.—Արքայական հրամանագրով չաքարի, խահուէի, ալքոհոլի և իւղատու հնոց տուրքերն աւելցան և տասն և մէկ ֆրանքէ աւելի հասոյթ մը պիտի արտադրեն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109	3/4
3 » Բարիզի »	22	95
Օսմանեան Քոնսոլիտէ		
Եբէկ Երկայ գոյ. [Մեծ. Դ. Սէրի]	18	27
Բերայի մէջ »	—	—
Առաւօտուն բացուելեալ »	18	33
Կէս օրին »	18	34
Թահվիլաթը Օսմանիէ Երկ Երկայ	69	08
» » ժամ 5ին	69	22
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԼԹՈՅ		
Փոխառութիւն A. Սերի	41	3/4
» B. »	22	3/4
» C. »	18	33
ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ		
Սօսիէթէ ժէնէրալ Անգլ. Լ.	4	05
Քրէտի ժէնէրալ » »	8	
Պանք տը Գօնս » »	4	28
Սօս. Շանժ. է վալէօր » »	4	18
Ռէժի » »	14	31
Թրամուէյ » »	575	
Բուռվէլիի Երկաթուղի Ֆր.	58	3/8
Բաժնեթուղթ Լավրիսմի Գ. Կ.	120	
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Օսմանեան ոսկի Ղրշ	100	
20 ֆրանքնոց »	87	31
Անգլիական ոսկի »	110	15
Մարք [Գերմանական ոսկի] »	106	30
Իմպէրիալ »	90	
Ռուբլի »	51	15
Բուպլի թղթադրամ »	—	—
Մէճ. արծաթ [տարբ.] »	107	10
Մարք արծաթ »	102	
Մէթալիք »	95	
Թաքսիյէ »	21	20
Տակս Ղալաթիոյ Սակարանի »	7	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 27 Նոյմ., ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95	40
» » 4 1/2 %	104	40
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	17	17
» երկաթուղի	37	25
» Բէյրի բաժնեթուղթ Գ. Կ.	332	50
Պանք Օթոման	525	
Սոսիէթէ ժէնէրալ	—	—
Գրէտի Լիոնէ	775	
Իսպանական Ռանթ 3 %	88	05
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	405	
Եգիպտական միացեալ	471	87
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	424	37
Օսմանիէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	320	62
Զեր Լանտայի վրայ	23	23
ԼՈՆԴՈՆ, 27 — ժամ 5 վայր. 50 երեկոյ		
Անգլ. քոնսոլիտէ	95	31
Օսմ. » Սերի Դ.	17	06
» » » Ա.	41	3/4
» » » Բ.	22	3/4
» » » Գ.	17	06
Փոխառութիւն 1877	—	—
Պանք Օթոման	10	93
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	93	3/4
» առանձ. (բրիվիլէժէ) 1890	87	3/4
Տօմանկալ (փոխառ. Ռուշիտ)	103	25
Ռուսական 1890	92	1/4
Ամստրդամի երկաթուղի	21	1/8
Գաւառապէի երկաթուղի	15	1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25	450
ՎԻԵՆՆԱ, 27 — ժամ— վայր —		
Օսմանեան երկաթուղի	26	80
» Բէյրի բաժնեթուղթը	152	50
Փոխանակութիւն Լանտրի վրայ	118	40
» Փարիզի »	46	72
ՊԵՐԼԻՆ, 27 — ժամ— վայր .30		
Փոխանակութիւն Լանտրի վրայ	20	215
» Փարիզի »	81	35
Բուպլ թղթադրամ	192	50
Օսմանեան երկաթուղի	56	
Օսմ. քոնսոլիտէ Սերի Դ.	17	40
Օսմ. Ռէժի	165	50

— —

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 27 — ժ. 11 վ. 25 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95	46
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	17	27
Օսմանեան երկաթուղի	—	—
Օսմ. Ռէժի	332	50
Բրիօրիթէ Թիւրք	406	25
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	—	—
Պանք Օթոման	527	50

Օ. ՔԱՄԵԼԵԱ

Մեծ մթերանոց նորաձեւութեանց

194 — Բերա Մեծ Փողոց — 194

ԼԻՔԻՏԱՍԻՈՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ամեն տեսակ նորաձեւութեանց որք վերջերս հասած են Փարիզէ։

ՑՈՑԺ ԶԵՂԶԵԱԼ գիներով

ԱՌԱՋ ՊԼՍՊԻՍՈՒԹԻՒՆ ՄԵՏԱՔՍԵՂԻՆԱՑ և ԲՐԴԵԼԻՆԱՑ, ԱՍՂՆԵԳՈՐԾԵԱԼ ՔՈՍՈՒԹԻՄՆԵՐ պտոյտի, երեկոյթի եւ պարահանդէսի համար։

ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒՆ համար ՓԵՏՈՒՐԻ և ԲԱՍՄԱՆԴԻՐՈՒԻ ԶԱՐԴԵՐ

ԱՍՂՆԵԳՈՐԾԵԱԼ ԲՐԻԷ ՏԷ ՇԻՆԻ զանազան տեսակներ, նշանաւոր սեղմիրանոցներ եւ ժուվէնի և Բէնեէի ձեռնոցներ։

Սկսեալ երեքշաբթի նոյեմբեր 30 մինչեւ 31 դեկտ. 1891 1—12

ՄԻՍ ՀԷԼԻԷԹ

Բերացիք չատոց ի վեր Նոր խաղ մը տեսնելու հաճոյքը չէին վայելած։ «Առաջին» մը, անակնկալին հրապոյրն զատ, տեսակ մը վայելք է նաեւ հոս անոնց համար որք Բարիզի արնագանգներովը կը սնանին։ Առաջին սիրոյ մը պէս անոյշ կ'երեւի այդ ներկայացումը մեր կենցաղասէրներուն, որք օր առաջ կը վարձեն իրենց թիկնաթոռը կամ օթեակը։ ո՛ր եւ է զոհողութեամբ պէտք է գտնուիլ այդ երեկոյթին, և մանաւանդ տեսնուիլ։ Վերջապէս երեւնալու գեղեցկագոյն առիթներէն մին է երկու սեռին համար ալ։ Ի՞նչ փոյթ թէ խաղը մեր մթնոլորտէն գուրս հարիւրաւոր ներկայացումներու հասած ըլլայ։ առաջին սիրոյ մէջ ալ չի՞ պատահիր երբեմն նոյն բանը մէկ կողման համար։ Հինգշաբթի գիշերուան ներկայացումն ունէր այս մոգիչ ազդեցութիւնը։ Հարկ չի կայ ուրեմն խօսիլ սրահին վրայ։ Նիւթին անցնինք։

Մաքսիմ Պուչրրօնի թատերախաղը կը բաղկանայ երեք արարուածներէ, երկար, այլ բնական ձանձրացուցիչ։ Անցքը տեղի կունենայ Պիրէնեան լեռանց ստորոտը գիւղի մը մէջ, որ ջերմային կայան մ'է։

Օր. Հէլիէթ՝ սիրուն ամերիկուհի մը, այնտեղ կը գտնուի իւր հօր՝ ՍմիթՔին երէցին հետ, մաքարկրոն, խստամբեր անձ մը, որուն հարազատ ցոլացումն է իւր դուստրը։ տարիքի և սեռի տարբերութիւններ միայն կը բաժնեն զանոնք։ բՍմիթՔսն երէցը բարոյական անաչառ սկզբունքներ պարունակող գրքոյկ մը չինած է որուն մէկ օրինակն Հէլիէթի գրպանը կը գտնուի, և ամեն անգամ որ, այդ գոնաթթիւղին մէջ, գայթակղական բան մը կը տեսնեն կամ կը լսեն, պար մը, սիրային խօսակցութիւն մը, գրքոյկին կ'ապաստանին՝ չի մոլորուելու համար։ Եւ ամերիկուհին նողկանաց սիրուն չեշտով կ'արձակէ shocking մը։ Իրենց երգերուն մէջ բարեպաշտական անուշութիւն մը կայ որ գեղկուհեաց ցնծալից երգերուն մէջեղ եղական ախորժ մը կը պատճառէ։ Բայց, ի՞նչ որ ալ ըլլան իւր կրօնային սկզբունքներ, ծերունի երէցը չի կրնար ընդդիմանալ աղջիկն ամուսնացնելու բնական պէտքին, եւ իրեն փեսացու ընտրած է Զիքակոցի վաճառական մը, Ճէյմս Ռիթթէր, որ,—իւր գրական մարդ եւ ամերիկացւոյ կրկին պաղարիւնութեան բոլոր ուժգնութեամբ,—սիրահարուած է Միս Հէլիէթի և անոր կը հետեւի։ Ամերիկուհին, վճռական վայրկեաններու մէջ, կ'զգայ սակայն թէ ինքն ալ ուրիշ մանկամարդ աղջկանց պէս սիրտ մը ունի որ կը բաբախէ,—թէև հօրմէն շատ գաղտնի, — մանկութեան բարեկամի մը, Բօլ Լանտրէնի համար, երիտասարդ նկարիչ մը, Ֆրանսացի, սիրուն և համակրելի։ Ուզելով սակայն խոյս տալ Ճէյմսի տաղտկացուցիչ ստիպումներէն, կը խոստանայ նմա հետեւ ամուսնանալ 90 օրուան մէջ,—փոխանակագրի ձեւով սիրային խօսքում մը, — եթէ մինչեւ այն ատեն սիրտն ուրիշին համար չի բաբախէ, և առժամապէս կը նկատէ զայն իբր իւր «պատահական նշանածը»։ Հէգ վաճառականին պատրանքը 24 ժամ իսկ չի տեւեր, վասն զի այս տեսակցութենէն քիչ վերջը, Միս Հէլիէթ ըստ սովորութեան առանձինն պտոյտ մը կատարելով Պիրէնեանց մէկ կատարը, վար կը գլորի, և իւր անկման մէջ չրջագէստը կը կառչի ծառատունկի մը։ կեանքը կը փրկուի այդ կառչումէն, բայց, աւա՛ղ, իւր ամօթիածութիւնը կը վիրաւորուի։ Լեռան բարձունքէն մարդ մը տեսած է զինքն այդ դիրքին մէջ։ ամերիկուհին լսելով իրեն ազատման փութացող անծանօթին ձայնը, հաւատութենէն երեսը քօղով ծածկած է։ բայց չէ կրցած ծածկել սրունքներն որք անխորհրդապահ աչքերու հանդիպած են։ մարդը կը վերցունէ զինքը եւ ստորոտը կը տանի, առանց տեսնելու թէ ո՞վ է այդ հրապուրիչ դիրքին մէջ գտնուող կինը և առանց անկէ տեսնուելու։

Խաղն ամբողջ այս արկածին վրայ կը դառնայ։ Ինքնասիրութիւն մը ունի այն տեսարան, երբ Միս Հէլիէթ հերարձակ ներս խուժելով, չինոտ ու միանգամայն պչրող եղանակաւ մը կը պատմէ այս ամենը իւր հօր։ Խստաբարոյ ամերիկուհին կը յայտարարէ թէ ինք այլեւս չի կրնար ուրիշի հետ ամուսնանալ, և կը պատկանի միայն այդ անծանօթին, ո՛վ որ ալ ըլլայ։ Ուստի հայր և որդի կ'սկսին գիւղին մէջ ու շրջակայքը թափառիլ, ի խնդիր «լերան մարդուն»։

Երկրորդ արարուածը նուիրուած է այս խուզարկութեանց։ ամեն խօսակցութեանց ականջ կը դնեն, ամեն խումբեր կը լրտեսեն, անծանօթին հետքը չեն գտներ։ այդ անծանօթը,—հա՞րկ է ըսել,—Բօլ Լանտրէնն է, որ ինքն ալ իր կողմէ կը փնտռէ անծանօթ գեղուհին որուն վրայ իր աչքերն իրենց իրաւունքէն աւելին վայելած էին։ Երիտասարդ նկարիչը իր ալպսին մէջ ուրուագրած է մանկամարդ աղջկան անկման վայրկենին՝ ծառատունկին կառչելուն պատկերն և անով սփոփանք կը գտնէ իւր հետաքրքիր սիրոյն։ Այդ ալպսին ներշնչմամբ՝ իւր եւ մտերիմ զբօսաշրջիկի մը երկաձայնը սքանչելի էր։

Ծերունի երէցը, ճարահատեալ, մէկ կողմ կառնու Զիքակոցի վաճառականը,—«եթէ կուզես, կ'ըսէ, որ աղջիկս խոկոյն ամուսնանայ հետդ, առաջին անգամ իրեն հանդիպելուդ սա խօսքն ըսէ։ «Լերան մարդը ես նմ»։ Ճէյմս, որուն դերը ապուշի մը դերին շատ կը մօտենար, կը կատարէ այս պատուէրը, թէև շատ ճախող կերպով։ բայց Միս Հէլիէթէ կատանայ սպասուած պատասխանը։ «Ու կինդ պիտի ըլլամ»։ Պարկեշտութիւնը յաղթած է սիրոյն, վասն զի ամերիկուհին լաւագոյն պիտի համարէր որ իր խէչան եղող երիտասարդ մը ըլլար «Լերան մարդը»։ Այդ վախտ, ոսկրուտ, չիկահեր Զիքակոցին, որուն ամեն մէկ խօսքն ու շարժումը հաշուոյ արդիւնք են, նողկանք կ'ազդեն իրեն։ Բարեբաղդաբար երէցին խաղը խոկոյն երեւան կելնէ, երբ Ճէյմս կ'խնդացնէ իր ապագայ կնոջ թէ հեռագրով պիտի աւետէ այս ամուսնութեան լուրն իր բարեկամաց ի Զիքակո, վասնզի առջի օրը՝ հակառակը գրած էր։—«Ի՞նչ, երկկոնք նամակ գրեցիք»։— «Զարմանալու բ՞նչ կայ»— «Ո՞ր ժամուն» — «երբ գնաց բաժնուեցաք ինձմէ, լեռը ելելու համար»—«Ուրեմն լերան մարդը դուն չե՞ս ... » կը գոչէ ամերիկուհին բարկացած և ուրախացած միանգամայն։ Վաճառականը կը չփոթի, բան մը չի հասկնար։ Ի զուր երէցն աթոռի մը վրայ ելած՝ հոգվանոցով լեռը ցոյց կուտայ, վաճառականը միշտ կը պնդէ թէ այն միջոցին ինք իր խուցին մէջն էր «սուրհանդակն առաքելու» համար։

Նոյն ժամայն կը ճամբուի։ Այս ալ խաղին զուարճալի կողմերէն մէկն էր։ Խուզարկութիւնը նորէն կը սկսին։ այս անգամ Միս Հէլիէթ կասքն երիտասարդի մը, Բիլիարտասի ծերքն կը բռնէ, որ իւր սիրած սպանուհւոյն հետ ամուսնանալու համար կը պատմէր նմա իւր կեղծ քաջագործութիւնները, թէ առջի օրն իսկ մէկուն կեանքը փրկած էր եւ այլն։ Խեղճ կասքոնը երկար տառապանքներէ յետոյ դժուարաբար կ'ազատի յամառ ամերիկուհւոյն ձեռքէն որ զինքն ամուսնութեան կը պահանջէր։

Վերջապէս, Բօլ Լանտրէնի ալպսը, որուն մէջ նկարուած էր լերան տեսարանը, Միս Հէլիէթի ձեռքը կ'իյնայ, ուսկից կը հասկնայ թէ նա է եղեր անծանօթը։ Երկուքն ալ կը սիրէին արդէն զիրար։ Իրարու նամակ կը գրեցիք

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՈՐԹՀԲԸՆ ԷՇԽԱՐՀԱ

ՆՈՐԹՀԲԸՆ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՍ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439 944
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐԻՈՅ 2,488,197

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3.975,500
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐԻՈՅ 1,048,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեսիրական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած գումարին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒՂ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Զալաթիա Մէհմէտ Աղի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Ա· սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ· Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷՐԻ ԻՆՇԱՆ

Ինչպէս որ սաքէրիեէ իչիւն տէֆթէն միւպայեա օլունմագ 11 մէթրօ թուլ 30 սանթիմ արզ վէ 28 սանթիմ գալընլըղընտա 100 սուէտ ումուրղալրք Ֆիլեօզ կէօնիւնին պէհէր մէթրօ միւքեաղը 58 Ֆրանք Ֆիյաթը իլէ թալէպի էօհ տէպինտէ օլուալ թէշրինի սանինին 17ՆՇ կիւնիւ իհալէսի մուգաբրէր պուլունտուղունտան թէնզիլ իթմէք իսթէեէնլերին ինշաաթը սաքէրիեէ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

13 Թէշրինի սանի 91 Նո· 42 3—3

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՒ

Տօրթոր Ալբերի ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն որ անիրաւն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանդարմանց, որ յաւանաբ կուգան ճաքճաքուտ վայրերու ջերմտ կլիմայից վառ ու ապականեալ օդերն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ոյժդ յայտնութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ոյժդ գիտուելն ամէն։ Այս ֆիզիքական խանդարումներն յաւալ կուգան օդին մէջ լղոյացող թունաւորանվ, ախտերի նիւթոց մէջեղաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարին լեարդն և յաւալ կը բերին տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առանձնորեն արտած է ջերմն և տաքուտ, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մանգալին տենդ և հրատակ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ է թունաւորեալ է մահիճներէ կամ ճաքճաքուտ վայրերէ բուրեալ մահաշատ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծականերներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն ընչաւութեամբ։

Այսերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ընդէ այդ գուտաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և գուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ դարձութիւնն ստուգապէս անմտանք և անիծաւ է և օգուտ ոչդ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մթնոլորտն և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Դալաթիա Կ· Պոլսոյ։ 29

ԼԱՎԸՆԻՌ տէ ՖԱՄԻՅԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐՔ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՄՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԻՒՈՒ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂՂԻՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ե ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՐԷՍԻՒԼԻՒԷ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ

100,000 000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՌ տէ ՖԱՄԻՅԼ ընկերութիւնն, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերադարձնել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բաժանեալ են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոյ ապահովագրութիւն, կորուստեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, եռաշխատութիւնք և գլխավճարք՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, Հանգստեան մնալուկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1864 Յունուար 1էն։

Տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Բարսեղ էֆէնտի Թէլլալեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ· Պոլիս, Շէյխ Իսլամ խան, թիւ 11, Պահճէ Գարու, Պոլիս։ 36

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՖՈՆԷԼԱՑԻ ՀԻՒՍԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Ի Մահմուտ փաշա, Ֆիւրքի խան, Թիւ 26 եւ 15, եւ Պահճէ Գարու, Մաքսատան կարգ, Թիւ 44 Թօնաֆիկէի վաճառատունը։

Թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր քանակութեամբ՝ արանց, կանանց և տղայոց համար՝ անխառն բրդէ, մանածէ, եւայլն, ուզուած թանձրութեամբ և ուզուած չափով յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու պատրաստ կը ծախուին Ֆանէլա շապիկներ, վարտիքներ, միսոցուներ, եւայլն։ Մեր ապրանքները կը մրցին եւրոպականներուն հետ թէ՛ ուժեղութեամբ, թէ՛ դիմացկունութեամբ և թէ՛ իրենց նուրբ ճաշակով։ Ցաճախորդք ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան։

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃ ՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՑՆ ԵՒՐՊԷ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՖՐԱՆԹԷԼԼԻ ԿՈԼՏԷՆՊԵՐԿ

Աւելորդան Առատ Նեղութ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամէն ոք ոչ կրնայ դիմադրել իր կերպասներուն ընտիր յատկութեամբը, պատրաստութեան տոկունութեամբը, ինչպէս նաև հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը։

ԳԼԱՒՈՐ ՄԱԳԵՐԱՆՈՑԳ Ի Կ· ՊՈԼԻՍ

Թիւնէլի քով Թիւ 2, եւ Բարաքէօյի կամուրջին գլուխը Թիւ 28

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՄԱՍՆԱՃԻՂՔ

Հռոտոս	Փիլիպէ	Ռիոս	Տրիպոլիս (Սուրիական)
Ռաֆալա	Բոր-Սաիտ	Թարսուս	Եաֆա
Ռուսճուք	Սէլանիկ	Ատանա	Աքէա
Զմիւռնիա	Սամսոն	Պէրութ	Ալէքսանտրիա
Վառնա	Մերսին	Դամասկոս	Գահիրէ եւն· եւն·
Պուրկաս			

ԳԵՍՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ ԵՒ ԳԵՂ ՄԱՍԵՐՈՒ։

ՄԷԼՐՈՍ

ՄԵԼՈՒՐՈՅ ՄԵԼԻ ՀԱՏԻՒ ՆՈՒՐՈՒԹԻՒ

Իրապէս իրենց առջի թարմ դղրնին կը դարձուն ձերմրված կամ գունաթափ մնալիք. Կը դարձեցունէ անոնց թափիլը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերացունէ թեւիր, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մագերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Իրարիզ ու Նիու Եօրք։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւշիւքեան եղբարց դեղարանը եէնիճաս ի փողոց Թ. 18 և ի Գալաթիա Եիւքսէք քալտրրըմ Իսման Քարուանսայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւշիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզիտօռի առաջ։ Հանուելիք անոնց վաճառատունը։ 2218

ՑՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ· ԼԸ ԲԼՅՐԻԼԼԻ ԼԷՐԷՆ Ա.Ի հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւանդն եւ քարը (մէզին հետ մէկտեղ քչուող միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ աղդեցիկ են վերոյիշեալներս հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԼՅՐԻԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ· ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ։

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ

ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՈՏԻՆՕ արագապէս կը բուժէ երիկամնց, ուղնաշուշի հիւանդութիւնները, ինգիլիէնցան, անարիւնները, ձիւրեալները, և այլն։ Կ'երիդասարդացնէ և կեանքը կ'երկարէ։ Իսկապէս վերանորոգիչ տարր մըն է· արտակարգ զօրութեամբ և անմնան առատութեամբ նոր արիւն մը կուտայ· վնասակար հիւթ մը չպարունակելով, ամէն տարիքի մէջ կրնայ գործածուիլ, առանց ոեւէ վտանգի։

Շիշը 20 Ֆրանք· ի Փարիզ, Սէն Լազար փողոց, Թիւ 7, վարչութեան կեդրոնատեղիէն խնդրել Տ.քթ· Ժիւլ Լաֆաժի տետրակը, պսակաւոր Փարիզի բժշկական Համալսարանէն· այդ տետրակը պիտի ղրկուի ձրիապէս և առանց ճամբու ծախքի։

Ի Կ· Պոլիս կը վաճառուի Քանդիսի Բէյոսմանի դեղարանը։

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՔԵՆԱԿԱՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԶՈՒԼԱՐԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՍԻՔ ԵՂԲԱՐՑ, ՏԱՐՄ· ԹՈՒՑ

ՄԱՄՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
ՋԱՂԱՑՔՆԵՐՈՒՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
Կը հաստատուին ցորեն և հանգոյն նիւթեր աղալու յատուկ լաղացքներ, Բրինձ կեղեւելու գործիքներ. Գարի փեղեկող և մաքրող ալրիք. Ավազով մեքենայք
ՇՈՓԵՐԱՐԱ ՄԵՔԵՆԱՔԻ
Քանով մը և բարձրակալ գրութեան համեմատ յոյժ նուազ ջրի ապահանելու եղանակաւորութեամբ։
Կիսաչոր մամուլ, արուեստական եղեգներ։
ՑՈՐԵՆԻ ՇԵՏՄԱՐԱՆՔ
ՋՐԱԼԱՆՔ

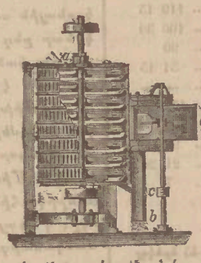

ՓՈԽԱՆՑՄՐՆԵՐ
Ըստ գերմանական կամ ամերիկեան եղանակաց (Միլէր)։
ԱԶԻՄՈՒԹԱՆՑ ՋՏԵՆՏՄՐՆԵՐ
Ազիւսարանք կը հաստատուին Երբ համաձայն փոքր կամ երկաթեղէնք
Ազիւսարանք մեքենայք
Շոգեհաստիրն ապրանք պարող վերամբարձ մեքենայք
Շարժուն վերամբարձ, փոխադրիչ մեքենայք.
ՊՏՈՒՍԱԿԱԶԵՒԻՐ ԵՒ ՋՐԱԼԱՑՈՒԱՆ ԱՆՈՒԻՐ
Ջրաբաշխական վերամբարձ, Լրաբաշխական յարձիլ մեքենայք։

Աչքարտի ամէն երկրաց մէջ կը գրուին· սակագինը ձրի, պայմաններն յոյժ գոհացուցիչ են եւ վճարումնք գիւրին։

Ընդհ· Ներկայացուցիչ Ժ· ՍԲՐԻՆԿՍԱԼԶ, Կ· Պոլիս, Կալաթա, Սէլանիկ խան, 29·

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՑԻԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 6

1891 ՀՈՒԿՏ· 19 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 19 ՆՈՅ.

Վոսքրէն Լէլէոզ ղրէկնարք

1 30 Պէպէք Ա.ռնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիք·
1 30 Եէնիք· Մէզ· Պէյլիք· Թարտ· Եէնիք· Մէրկ· Ր· Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ· Գուրուչ· Օրթ· Պէշիքթաշ
1 30 Վանիք· Զէնկել· Պէյլեր· Գուզկ·
1 30 Պէյգօղ Բաշտավ· Զուպգ· Գանչ· Ա· Հիսար Գանամ· Վանիք· Զէնկ· Պէյլ· Գուզկ·
2 15 Եէնիք· Մէտար· Պէզիք· Թարտավ· Եէնիք· Իսթէն· Մէրկ· Ր· Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ Գուրչ Օրթաք· Պէշիքթաշ·
2 20 Պէյգ· Բաշտավ· Եէնիք· Զպգլը· Գանլըճ· Պէյամ· Ր· Ա Հիսար Գանամիլ· Ա.ռնավ· Զէնկլեր· Պէյլպ· Օրթ· Գուկնճ· Իսկիլիսար Պէպէք Գապաթաշ
3 — Ր· Ա· Գավ· Մէզարպ Գէօյ· Թարտ· Պէյգօղ Բաշտավ· Զուպգ· Գանչնա Ա Հիս· Գանամլ· Վանիք· Զէնկ· Պէյլեր· Գուզկ· Իսկա·
3 20 Եէնիք· Մէզպ· Պէզիլիք· Թարտ· Եէնիք· Սթէն· Մէրկ· Պէյամ· Ր· Հիսար· Պէպէք Ա.ռնավ· Գուրուչ· Օրթ· Պէշիքթաշ
4 30 Եէնիմ· Մէզարպ· Պէզիլիք· Թարտ· Եէնիք· Սթէնեա Մէրկեօն Պէյամ Ր· Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ· Գուրչ· Օրթաք Պէշիքթաշ
4 35 Եէնիմ· Մէզարպ· Պէզիլիք· Թարտ· Պէյգօղ Բաշտավ· Զուպգ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանամիլ· Վանիք· Զէնկ· Պէյլեր· Գուզկ· Պէշիքթաշ
6 — Եէնիմ· Մէզարպ· Պէզիլիք· Թարտավ· Եէնիք· Մէրկ· Պէյամ· Ր· Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ· Գուրչ· Օրթաք· Պէշիք·
7 — Մէրկ· Ր· Ա· Հիսար Գանամ· Ա.ռնավ· Զէնկ· Պէյլեր· Օրթաք· Գուկնճ· Պէշիք· Իսկ·
7 — Եէնիմ· Մէզարպ· Պէզիլիք· Թարտավ· Պէյգ· Բաշտավ· Եէնիք· Մէրկ· Գանլըճ· Ր· Ա· Հիսար Գանամիլ· Ա.ռնավ· Զէնկլ· Պէյլ· Օրթաք· Գուզկ· Պէշիք· Իսկ·
7 45 Ա· Ր· Գավ· Եէնիմ· Մէզպ· Պէշիք· Թարտ· Եէնիք· Մէրկեօն Ր· Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ· Օրթաք· Պէշիկ·
8 45 Մէզարպ· Պէզիլիք·քարէ Թարտաիա Պէյգօղ Բաշտավ· Զուպգ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանամ Վանիք· Զէնկ· Պէյլ· Գուզկ· Իսկ·
9 — Պէզիլիք· Թարտ· Եէնիք· Սթէնեա Պէյամ· Ր· Հիսար· Ա.ռնավուտքէպ Օրթաք· Պէշիկ·
10 — Եէնիմ· Մէտարպ· Պէզիլիք· Թարտպ· Եէնիք· Մէրկ· Ր· Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ· Գուրչ· Օրթ· Պէշիք·

Կոմաքէրէն Դէնիզ ղրէկնարք

3 — Պէշիք· Օ Թաք· Ա.ռնավ· Պէպէք Ր· Հիսար Մէրկ· Եէնիք· Թարտպ· Պէյգ· Մէնաբպ· Եէնիմ·
3 15 Իսկ· Գուզկ· Պէյլեր· Զէնկ· Վանիք· Գանամ· Ա· Հիսար· Գանլըճամ· Զուպգ· Բաշտաղամշեն Պէյգօղ Թարպ· Պէզիք· Մէզպ· Եէնիմ·
3 30 Գապաթ· Իսկ· Պէշիք· Գուզկ· Օրթ· Պէյլ· Զէնկլեր· Ա.ռնավ· Գանամ· Ա· և Ր· Հիսար Գանլըճ· Մէրկ· Եէնիք· Բաշտավ· Պէյգ· Թարպ· Պէզիլիքաթ· Մէզարպ· Եէնիմ·
4 15 Պէշիկ· Օրթաք· Գուրչ· Ա.ռնավ· Պէպէք Ր· Հիսար· Պէյամ· Մթէնեա Եէնիք· Թարպ· Պէզիլիք· Մէզարպ· Եէնիմ·
5 15 Իսկ· Պէշիք· Օրթ· Գուրչ· Ա.ռնավ· Պէպէք Ր· Հիսար Մէրկ· Եէնիք· Թարպ· Պէզիլիք· Մէզպ· Եէնիմ· Ր· Ա· Գավազ
5 20 Իսկ· Պէշիք· Գուկնճ· Օրթաք· Պէյլէրպէյ Զէնկլեր· Սէնվան· Գանամլ· Ա· Ր· Հիսարքէ Գանլըճ· Զպգլ· Մէրկեօն
6 — Գապաթ· Իսկ· Պէշիք· Օրթաք· Ա.ռնավ· Պէպէք Ա· Ր· Հիսար Մէրկ· Եէնիք· Պէյգօն Թարպ· Պէզ· Մէզարպ·
7 — Պէշիք· Իսկ· Գուզկուճճ· Պէյլեր· Զէնկել· Ա.ռնավ· Գանամ· Ր· Հիսար Պէյամ· Գանլըճամ Եէնիք· Թարպ· Պէզիլիք·
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ· Ա.ռնավ· Պէպէք Ր· Հիսար Մէրկ· Եէնիք· Թարպ· Պէյգաք· Մէզպ· Եէնիմ·
9 20 Պէշիկ· Օրթաք· Գուրչ· Ա.ռնավ· Ր· Հիսար Պէյամ· Եէնիք· Պէյգօղ· Թարպ· Պէզիլիք· Մէզարպ· Եէնիմ·
10 5 Գապ· Գուզկ· Պէյլեր· Զէնկ· Վանիք· Գանամ· Ա· Հիսար Գանլըճ· Զուպգուպգլը Բաշտավ· Պէյգ· Թարպ· Մէզ· Ր· Ա· Ա· Գավազ·
10 15 Պէշիք· Իսկ· Գուզկ· Պէյլերպէյ Զէնկլեր· Գուրչ· Ա.ռնավ· Գանամլ· Ա· Ր· Հիսարքէ Գանլըճ· Մէրկ· Եէնիք· Բաշտավ· Պէյգօղ
10 20 Պէշիքթաշ· Օրթաք· Գուրչ· Ա.ռնավ· Պէպէք Ր· Հիսար Պէյամ· Մէրկեօն Մթէնեա Եէնիք· Թարպ· Պէշյա Մէզարպ· Եէնիմ·
11 10 Իսկ· Գուզկ· Պէյլեր· Զէնկ· Վանիք· Գանամ· Ա· Հիսար Գանլըճամ Զուպգ· Բաշտ· Պէյգօղ
11 20 Պէշիքթ· Օրթաք· Ա.ռնավ· Պէպէք Ր· Հիսար Մէրկ· Եէնիք· Թարպ· Պէշյա· Եէնիմ·
11 30 Պէշիք· Գուզկ· Օրթ· Պէյլեր· Զէնկ· Վանիք·
12 — Պէշիք· Օրթաք· Գուրչ· Ա.ռնավ· Պէպէք·

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՑԻ

Կ· ԵԱՂԻՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց· ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԷՆԿ·

Պահճէ—Գարու, ձէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Զմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Զինէ և Ճավայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ դանդաղն տեսակ գերբնտիր եւ ազնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար։—Կաղանդի նուէրներու համար թէյով լեցուն Ճարտնական. Զինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբ եւ ձեւերով գեղակերտ եւ նկարապարդ տուփեր։—Ցանկալի խորդաց գոհացում տալու համար բնաւ քանք չը խնայուիր։—Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։—Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր։—Զիք սակարկութիւն։

ՔԱՈՒՉՈՒԿԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՐԻՊԼԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափագաքանց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են նոյա Շեչրոով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը դերազանցեն քսան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը եւ արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրև նշան, կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութին և բոլոր քաուչուկ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գարու, Գօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոյի Թիւ 13 մթերանոցը։

ԼԻՒՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Պ· Պ·
Ա· Տ'ԷՅՇԱԼ, նախկին երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսայի Հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս· ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէտիթերրանէ» երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. կայս· Պանքայի, ԴԵՊ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ·
Թ· ՕՏԷՈՒ, Նախկին դրամատեր, Նախագահ Վիէյլ Մօնթանեէի և Էբինաքի ածխահանաց Ընկերութեան·
Ս· ՀԻՒՐՍԷԼ, Նախագահ Մէլիւզինի Տրամային Ապահովագրական ընկերութեան·
ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ — Պ· Պ· ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԷՐ· Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ Պաւոն Ժ· ՍԸՌԻՋ, Նախկին եղմոական քննիչ, ԴԵՊ-ՏՆՕՐԷՆ

Պ· Պ·
Ս· ՃԷՅՄՍԸՆ, Հօթինկէր և Ընկ· գրամատեարց տունէն·
Ֆ· ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Սենի Աւելուրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղւոյն·
Հ· ՄԻՐԱՊՕ, Միրաբօ Բաքար, Բիւրարի և Ընկ· գրամատեարց տունէն·
Ա· ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ·
Ա· ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ· գրամատեարց տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեռուչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքային·
ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ — Պ· Պ· ԱԼՊԷՐ ՖՈՒՌ, ՏՆՕՐԷՆ ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Դեր-ՏՆՕՐԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

ԻՒՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր· 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոնչ)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի ճեասուց վճարուած	» 160,570,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

ԻՒՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր· 10,000,000
Պահեստի դրամ·	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարքը ի Կ· Պոլիս· ՕՍՄ· ԿԱՅՍ· ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ· Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2